

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
תשיעי

מאמרי באתי לגני

תשי"ז, תשל"ז

•

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

ה' תהא זו שנת עצמות

ק"ד שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת יום הבהיר יו"ד שבט הבעל"ט, יום מלאות שישים ושבע שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ויום הסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ צוקללה"ה נבג"מ זי"ע –

הננו מוציאים לאור את המאמרים ד"ה באתי לגני גוי' שאמר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בהתוועדויות דיו"ד שבט בשנים תשי"ז ותשל"ז*.

מאמרים הנ"ל מיוסדים בעיקרם על פרק השביעי מהמשך ההילולא, ויוצאים לאור לקראת יו"ד שבט שנה זו – בו לומדים פרק הנ"ל בפעם הרביעית** . וע"פ בקשת רבים – נדפס פרק הנ"ל בתחילת הקונטרס.

* * *

ויה"ר שנזכה בקרוב להו"ל עוד שיחות ומאמרים של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ויחזק השי"ת בריאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה במהרה בימינו ממש. וע"י הפצת המעינות חוצה נזכה בקרוב ללמוד תורה מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עיניך בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומיד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת „אוצר החסידים“

ימות המשיח,

ה' טבת, ה'תשע"ז (ה' תהא זו שנת עצמות),
ק"ד שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ"י.

(* ד"ה באתי לגני תשל"ז נאמר ב"פ: בש"פ בא, יו"ד שבט ובמוצש"ק הנ"ל (בשינויים והוספות). ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, הוכן כיסוד המאמר שנאמר בפרסום יותר (במוצש"ק), וההוספות שנאמרו במאמר דש"ק באו בשוה"ג. המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ונדפס בקונטרס כפ"ע (קה"ת, תשל"ז), ואח"כ בסה"מ מלוקט ח"א ע' רטו ואילך. ה"פתח דבר" נדפס לקמן בהוספות, ולחכיבותא דמילתא – באו גם מספר כתי"ק הקשורים למאמר זה.

(** ראה ב"פתח דבר" לד"ה זה ה'תשכ"ח – סה"מ מלוקט ח"ב ע' רלח.

[פרק ז' מהמשך באתי לגני ה'שי"ת]

ז) והנה האות יו"ד שבאות ד' מה שבזה מתחלק תמונת הדלי"ת מתמונת הרי"ש הוא מאחוריו דוקא, והיו"ד אם שהוא אות זעירא מכל האותיות הנה הוא ראש לכל האותיות, דכל אות הרי תחלתו אות יו"ד, והוא מה שביו"ד נברא העולם הבא, דעל זה אומר כי כל בשמים ובארץ ותרגם דאחיד בשמיא ובארעא, שהיא ספירת יסוד שבחינת המלכות מקבל ממנה, ומה דאחיד בשמיא ובארעא, הנה שמים וארץ, שמים אש ומים, בחינת חו"ג, וארץ בחינת מלכות, והוא שע"י ספירת היסוד הוא יחוד חו"ג ומלכות, אבל ולרש אין כל, דבאות רי"ש אין כל בשמים ובארץ, שאין להם ספירת היסוד המחבר, וגם הדיבור הוא בא בתכלית ההעלם וההסתר, וכמ"ש נאלמתי דומי' החשתי כו', דגם הדיבור בא בתכלית ההעלם, להיות דהאור וחיות המחי' את הסט"א הוא הארה דהארה חיצוני' דחיצוני', ובא בתכלית ההעלם. וזהו דיעקב אמר יש לי כל ועשו אמר יש לי רב, דבקדושה שהוא בחינת ומדריגת יעקב אמר יש לי כל, בחינת כל דאחיד בשמיא ובארעא, אבל בעשו שהוא קליפה וסט"א אמר יש לי רב, שהוא אין לו בחינת כל המחבר כיעקב, כ"א רב שהם ריבוי השפעות גשמי'. וכמאמר רב מתיבתא* מאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר, דבקדושה דאיהו זעיר דאזעירת גרמא, וכמ"ש מי יקום יעקב כי קטן הוא, איהו רב בגילוי בחינת כל, אבל מאן דאיהו רב דיש לו רב איהו זעיר, דלרש אין כל, והוא רק בהשפעה גשמי'. וזהו דכתיב כפירים רשו ורעבו, ופי' בזהר* שקאי על ע' פרי החג, וזהו כפירים רשו, שהם הולכים ומתמעטים. וידוע דע' פרים הם נגד ע' שרים, דההשפעה גשמי' נק' רשו שהוא בחי' עני כו'. ובמק"מ איתא דקליפה וסט"א נק' פרים ושניהם אמת, דלהיות כללות החיות שמחי' אותם הוא רק הארה דהארה מהארת הקדושה, ולכן ההשפעה הוא בתכלית ההעלם וההסתר שהוא השפעה חיצוני' דחיצוני'. וזהו שזה גופא עושה אותם בבחי' ישות יותר, וכמו פרעה שאמר לי יאור ואני עשיתיני, שזהו היפך האמת ממש, דהאמת הוא שנתברך בברכתו של יעקב (וכדאיתא בפרש"י ע"פ ויברך יעקב כו'), ופרעה הוא אותיות הערף, הנה עוד כיחש והי' כפוי טובה לאמר לי יאורי כו', והיינו שע"י ההשפעה ה"ה נעשה בבחינת יש יותר.

קיצור. ימשיך דהיו"ד שבאחורי הד' הוא כל דאחיד, יש לי כל. לר"ש אין כל. יש לי רב דקליפה גורם הישות.

וכמאמר רב מתיבתא: זח"א קכב, ב. זח"ג קסח, א.

יפ"י בזהר: ח"ג רנט, א.

בס"ד. יו"ד שבט ה'תשי"ז

הנחה בלתי מוגה

באתי¹ לגני אחותי כלה², ואיתא במדרש רבה במקומו לגני לגנוני, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, וע"י חטא עץ הדעת והחטאים שלאחריו סילקו את השכינה מלמטה למעלה עד רקיע הז', ואח"כ ע"י עבודת הצדיקים הורידו והמשיכו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין³, והורידה מרקיע הא' למטה בארץ, שזוהי תכלית ההמשכה. ועיקר הגילוי הי' במשכן ומקדש כמ"ש⁴ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שע"ז הנה גם בתוך כל אחד ואחד⁵ ישנו הענין דושכנתי ע"י עבודה. דכללות ההמשכה הוא ע"י עבודת הצדיקים, וכמו שמבאר כ"ק מ"ח אדמו"ר בעל ההילולא בהמאמר של יום ההילולא⁶, דכד אתכפיא ס"א ואתהפכא ס"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁷, היינו שע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא ממשיכים אור כזה שהוא בכולהו עלמין בשוה. ואור זה הוא למעלה גם מאור הסובב כל עלמין, דאור הסובב הרי הוא בבחי' סובב לעולמות עכ"פ, משא"כ אור זה הוא למעלה מהעולמות לגמרי, והמשכת אור זה הוא ע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא. וזהו ג"כ הענין דעבודת הקרבנות שהי' במשכן ומקדש, דקרבנות הם מלמטה למעלה ועי"ז נעשה ריח ניחוח שהוא המשכה מלמעלה למטה. וזהו ג"כ מ"ש⁸ ועשית את הקרשים למשכן עצי שיטים עומדים, דקרשי המשכן הם מעצי שיטים, דשיטה פירושו נטי' כמ"ש⁹ שטו העם, והיינו הנטי' מדרך המלך מלכו של עולם, שהוא מצד הרוח שטות שנכנסה בו כמאמר¹⁰ אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, והעבודה היא להפוך את השטות דלעו"ז לשטות דקדושה, שזהו כל ענין העבודה שבמשכן, ועי"ז נעשה המשכת עיקר שכינה בתחתונים.

שלה"ה טט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

(6) בתחלתו (סה"מ תשי"ז ע' 111).

(7) ראה זה"ב קכח, ב. תניא פכ"ז. לקו"ת ר"פ

פקודי. שם פ' חוקת סה, ב ואילך. ועוד.

(8) תרומה כו, טו.

(9) בהעלותך יא, ח.

(10) סוטה ג, א.

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על הפרק השביעי מהמשך באתי לגני הישי"ת (נדפס לעיל ע' ג).

(2) שה"ש ה, א.

(3) ויק"ר פכ"ט, יא.

(4) תרומה כה, ח.

(5) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה שם.

וממשיך בהמאמר¹¹, שבזה ג"כ מדוייק מה שמעצי שיטים עומדים עשו קרשים, דתיבת קרש הוא מג' אותיות ק' ר' ש', ואיתא בזהר¹² דאות ש' הוא מאתוון דקשוט, משא"כ אותיות ק' ור' הן מאתוון דלעו"ז. ומבאר בהמאמר שם, דנגד אות ר' הוא אות ד', דאות ד' הוא מאתוון דקדושה, ואות ר' הוא מאתוון דלעו"ז. דהגם אשר ד' ור' הם דומים זה לזה¹³ בתמונתן וגם בפירושן ששניהם מורים על עוני, מ"מ הרי הם שונים זה מזה לגמרי, וכאשר מחליפים ד' בר' הרי זה מחריב עולמות¹⁴. וההפרש בין תמונת אות ר' לאות ד' הוא, דבאות ד' יש לו יו"ד מאחוריו, משא"כ באות ר'. דענין היו"ד הוא נקודה שמורה על ביטול דאזעירת גרמה¹⁵ והעדר תפיסת מקום, דלכן הוא מאתוון דקשוט להיותו בביטול. ועד"מ התלמיד שצריך להיות בביטול לפני רבו, שע"י הביטול דוקא הוא נעשה כלי לקבל השפעת הרב, כמו"כ הוא בכללות סטרא דקדושה שע"י הביטול דוקא הוא כלי להשפעה שלמעלה, דזוהי המעלה דאות ד' שיש לו יו"ד מאחוריו. וכמבואר כל הנ"ל בהמאמר של יום ההילולא בסעיפים הקודמים (א-ו)¹⁶.

ב) וממשיך בהמאמר בסעיף החדש (סעיף ז'), שהיו"ד אם שהוא אות זעירא (בחי' ביטול) מכל האותיות מ"מ הוא ראש לכל האותיות, דכל אות הרי תחילתו אות יו"ד, והוא מה שביו"ד נברא העולם הבא¹⁷. עכ"ל המאמר. וביאור דבריו הוא, דהנה מקודם (סעיף ו') הוא מבאר ענין היו"ד ואזעירת גרמה כמו שהוא מצד התלמיד והמקבל, דבכדי אשר התלמיד יהי כלי לקבל ההשפעה הוא ע"י הביטול ואזעירת גרמה כנ"ל, שזהו ענין היו"ד וביטול כמו שהוא מצד המקבל, ובסעיף זה הוא מבאר ענין נעלה יותר בהיו"ד, והו"ע היו"ד כמו שהוא מצד המשפיע. דבכדי להיות המשכת ההשפעה מהרב באופן שהתלמיד יוכל לקבל ממנו ושהרב יוכל להשפיע, הוא ג"כ ע"י היו"ד, היינו הביטול ואזעירת גרמה, שמצד המשפיע, שע"ז דוקא אפשר להיות ההשפעה. וזהו מה שהיו"ד הוא ראש לכל האותיות, דאותיות הוא מלשון אתא בוקר¹⁸, היינו דענין האותיות הוא המשכות והשפעות למטה, הנה כל

(11) פ"ו (סה"מ שם ע' 119-20).

(12) בהקדמה (ב, ב).

(13) ראה בכ"ז זח"ג קפ, ב. פרדס שער (כז)

האותיות פ"ג. אוה"ת לך לך פח, א"ב.

(14) ויק"ר פ"ט, ב.

(15) זהר ח"א כ, א. ח"ג קצא, א.

(16) בכל הנ"ל – ראה ד"ה באתי לגני תשי"א-

תשט"ז.

(17) מנחות כט, ב.

(18) ישע"י כא, יב. תו"א בשלח סה, ב. יתרו עג,

א. לקו"ת שה"ש לג, ג. ועוד.

אות הרי תחילתו היא נקודת היו"ד, שכל ההמשכות וההשפעות הם ע"י הביטול שמצד המשפיע. וזהו ביו"ד נברא העולם הבא, דענין היו"ד הוא הביטול ואזעירת גרמה כנ"ל, והביטול דיו"ד שבמשפיע הו"ע הצמצום והסילוק לגמרי, שע"י דוקא אפשר להיות ההמשכה. וזהו מה שמפרש הבעש"ט¹⁹ עה"פ²⁰ ויאמר אלקים יהי אור, דלכאורה אינו מובן והרי אור ענינו הוא אור וגילוי, המשכה והשפעה, וא"כ מהו ענין ויאמר אלקים, דשם אלקים מורה על הצמצום שהוא היפך האור והגילוי. ומבאר הבעש"ט, דבכדי שיוכל להיות הענין דויהי אור (וגילוי) הוא מכח מדת אלקים שהיא מדת גבורה המצמצמת האור, מחמת זה יהי אור המתקיים שיוכל העולם לסובלו. והרב המגיד²¹ מוסיף ביאור בזה, דזהו ג"כ מה שמסיים בהפסוק ויהי אור, דכל מקום שנאמר ויהי הוא לשון צער²², דהנה מקודם הרי אוא"ס ממלא את מקום החלל ולא הי' מקום למציאות כלל, ובכדי שיוכל להיות מציאות אור למטה, הוא ע"י צמצום וסילוק האור שהי' קודם. וזהו ענין ויהי לשון צער, היינו הצמצום והסילוק, שע"י דוקא נעשה מציאות האור שלמטה. ומבאר בזה²³ עד"מ האב שרוצה להשפיע לבנו קטן, הרי הוא צריך לצמצם את שכלו לפי ערך הבן, עד ששכלו מוליד גם מדות דקטנות (אצל האב) שלפי ערך הבן, אשר הוא מתפעל מעניני הבן אף שהם ענינים קטנים בערכו, וע"י דוקא תוכל להיות השפעה לבנו. וכמו"כ הוא גם בנוגע לבנ"י, דבראשית בשביל (התורה שנקראת ראשית ובשביל) ישראל שנקראו ראשית²⁴, ובנים אתם להוי' אלקיכם²⁵, הנה בשביל נשמות ישראל הוא מצמצם את עצמו. והרב המגיד מסיים²⁶, והצמצום נקרא חכמה כי החכמה הוא האין ע"ד והחכמה²⁷ מאין (בחי' אריך) תמצא. עכ"ל המגיד. הרי מובן מזה, דכמו שצ"ל אזעירת גרמה מצד התלמיד בכדי שיהי' כלי מוכן ומוכשר לקבל בתוכו השפעת הרב, כמו"כ הוא גם מצד המשפיע, דבכדי שיהי' אור המתקיים, היינו שיהי' מקום למציאות ואשר המציאות יוכל לקבל אור בתוכו, הוא רק ע"י ויהי, הצמצום והסילוק שהוא הביטול דנקודת היו"ד. וזהו מש"כ בהמאמר, דכל אות הרי תחילתו היא אות יו"ד, והוא מה

שביו"ד נברא העולם הבא.

24 (תנחומא (באבער) ר"פ בראשית פ"ג ג' וה'.
לקח טוב (פס"ז), רש"י ורמב"ן ר"פ בראשית.
וראה ויק"ר פל"ו, ד.
25 (פ' ראה יד, א.
26 אור"ת שם (ועד"ז בלקו"א שם).
27 איוב כח, יב.

19) כש"ט (הוצאת קה"ת) סימן רמז (לב, ב).
20) בראשית א, ג.
21) אור"ת בראשית ב, ב (בהוצאת קה"ת, תש"מ
ואילך – סוס"ג).
22) מגילה י, ב.
23) לקו"א ואור"ת בתחלתם.

ג) ולהבין²⁸ זה בתוספת ביאור, וגם להבין אומרו ביו"ד נברא העולם הבא, מהו ענין עולם הבא דוקא, הנה ענין עולם הבא הוא קבלת שכר על התורה ועבודה שבשית אלפי שנין דהוה עלמא²⁹ שנקרא בשם עולם הזה, ואח"כ בא העולם הבא שנעשה ע"י תורתו ועבודתו, ובשביל שכר זה דעולם הבא ירדה הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא³⁰. דהנשמה טרם שירדה למטה הרי היתה בעילוי גדול ביותר כמ"ש³¹ חי הוי' אשר עמדתי לפניו, דהנשמה למעלה כל שייכותה היא רק לעניני אלקות, דאין עמידה אלא תפילה³², ומ"מ ירדה למטה מטה בבירא עמיקתא, והוא לפי שהירידה היא צורך עלי', היינו שעולה למעלה יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה. וכללות ענין העלי' הוא כמ"ש³³ אחת שאלתי מאת הוי' גו' לחזות בנועם הוי', דנועם הוי' הוא כמ"ש בזהר³⁴ הנועם שנמשך משם הוי' (דעיקרו ותחילתו של שם הוי' הוא אות יו"ד), ובשביל לחזות בנועם הוי' בעולם הבא כדאי כל הירידה.

והנה ענין הנועם הו"ע התענוג וכמו ויהי נועם³⁵, וענין התענוג הוא כמו עד"מ שאנו רואים למטה בנפש האדם ההפרש בין התענוג לשאר עניני הנפש. דהנה כל עניני הנפש, גם כמו שהם במרחב בגילוי ובהתפשטות, וכמו שהוא מצד התנועה דשמחה, דשמחה פורץ גדר³⁶, שלכן מצד השמחה כל עניני הנפש הם בהתרחבות ביותר בלי מדידות והגבלות, עד שמגיע גם בהרגליים, דזהו ענין הריקוד, אמנם אחרי כל זה הרי זה רק חיצוניות הכחות, אלא שחיצוניות הכחות גופא הן בהתרחבות ובהתפשטות. משא"כ בתענוג, הנה אף שגם התענוג פועל הרחבה כמ"ש³⁷ שמועה טובה תדשן עצם, אמנם אין ענינו ענין ההתרחבות וההתפשטות של חיצוניות הכחות, וכמו שאנו רואים במוחש דכאשר האדם הוא בהתנועה דתענוג אזי אינו בהתרחבות כלל כמו בענין הריקוד והדומה, אדרבה הוא בהתנועה דמנוחה, היינו עלי' לפנימיות ועצמות הכחות, ומה שהתענוג פועל התרחבות כנ"ל, אין זה שהכחות החיצוניים מתרחבים ומתפשטים, כי אם שהתענוג ממשיך מפנימיות

(32) ברכות ו, ב.
 (33) תהלים כז, ד.
 (34) ראה הנסמן באוה"ת לתהלים (יהל אור) עה"פ (ס"ע ק ואילך).
 (35) ל' הכתוב – תהלים צ, יז.
 (36) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.
 (37) משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב.

(28) כהבא לקמן – ראה ד"ה מרגלא בפומי' תשי"ט (סה"מ תש"ט ע' 132 ואילך) (צויין באגרות קודש אדמו"ר מלך המשיח שליט"א חי"ד ע' שנו).
 (29) ראה ר"ה לא, א. סנהדרין צז, א. ע"ז ט, א.
 (30) ע"פ ל' חז"ל – חגיגה ה, ב.
 (31) מלכים"ב ה, טז. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 147 הערה 53. וש"נ.

ועצמות הכחות, והיינו שפנימיות הכחות מתגלים בחיצוניות הכחות ומצד זה הוא ההתרחבות. וזהו ג"כ ההפרש בין תענוג לשמחה, שהשמחה היא מה שהכחות (חיצוניים) עצמם מתרחבים ומתפשטים, וענינו של התענוג הוא שפנימיות ועצמות הכחות נמשך בגילוי בפועל.

ד) והדוגמא מזה יובן למעלה, דהנה בתחילה הי' אוא"ס ממלא את מקום החלל ולא הי' מקום למציאות כלל³⁸, והגם אשר באור זה הי' כלול ג"כ אותו האור שנעשה ממנו אח"כ מציאות, אמנם אור זה הי' כלול באוא"ס ולא הי' ניכר לעצמו כלל. וכידוע המשל על זה מרב ותלמיד, דכאשר הרב רוצה להשפיע שכל לתלמיד שאינו בערכו כלל, הנה אף אשר בודאי יש בהמשפיע גם אותו השכל השייך להתלמיד, אמנם שכל זה הרי הוא כלול ובטל בהאור שכל של הרב שהוא משיג לעצמו, והשכל שבשביל התלמיד אינו ניכר כלל, ולכן צריך שיסלק את אור שכלו לגמרי, דאז דוקא יכול להיות המשכת האור שכל שבערך המקבל. אמנם גם כאשר השכל שבשביל התלמיד נמשך ע"י הצמצום, הרי כל זה הוא רק כמו שהרב ממשיך את השכל (ווי דער רב איז דאָס ממשיך), ובכדי שיוכל להתקבל להתלמיד צריך הוא לשער כלי שכלו של התלמיד, ואחרי ההשערה ממשיך את השכל מהנקודה כמו שנמשך ע"י הצמצום לשטח המקבל. דזהו כללות ענין ד' אותיות יו"ד ה' ו' ה' שהוא סדר ההמשכה וההשפעה, ובדוגמת שהוא בשם הוי', שהוא הי' הוה ויהי³⁹, והוא מהוה כל סדר ההשתלשלות וכל המציאות, הנה בכדי שיוכל להיות ענין ההתהוות הוא ע"י סדר הד' אותיות דשם הוי'. והוא, דבתחילה הי' אוא"ס ממלא את מקום החלל ולא הי' מקום למציאות כלל, דאף שהוא רק אור בלבד ולא עצם, אמנם להיות שהוא אור כמו שהוא בלי צמצומים, הרי הוא בערך העצם שהוא בלי גבול. ומ"מ כלול בו גם אור הגבול, דאוא"ס הוא שלימותא דכולא וכשם שיש לו כח בכלי גבול כך יש לו כח בגבול⁴⁰, אלא שאור הגבול הוא בהעלם. דמאחר שאור הבלי גבול הוא בגילוי, הנה מצד התגלות אור הבלי גבול הרי אור הגבול הוא בהעלם ובהתכללות באור הבלי גבול ואינו ניכר לעצמו כלל, ולזאת הוצרך להיות ענין הצמצום. והיינו, דמצד זה שהאור שהי' ממלא את מקום החלל הוא אור בלבד ולא עצם, לזאת שייך בזה ב' /

טושו"ע (ודאדה"ז) ר"ס ה. שהעיוה"א פ"ו (פב),
(א). וראה זח"ג רנז, סע"ב (ברע"מ).

(40) עבודת הקודש ח"א (חלק היחוד) פ"ח.

(38) ראה ע"ח (שער א) דרוש עיגולים ויושר
ענף ב.

(39) ראה פרדס שער (א) עשר ולא תשע פ"ט.
ע"ח (שער א) דרוש עיגולים ויושר בתחילתו.

ענינים, א' שיהי' בו התחלקות דפנימיות האור וחיצוניות האור (שהוא אור הבלי גבול ואור הגבול), ב' שיהי' בו ענין הצמצום, שהרי הצמצום הוא רק באור ולא במאור. וע"י צמצום הראשון שהוא סילוק לגמרי, נעשה ב' ענינים, ענין הא' שאור הגבול נעשה נבדל מאור הבלי גבול וניכר בפני עצמו שיוכל להיות ממנו (ע"י ענין הב') התהוות המציאות, וענין הב' הוא, דגם אור הגבול עצמו נתצמצם. דבתחילה, מאחר שהי' בלי שום צמצומים כלל, הרי גם אור הגבול עצמו הי' בו ריבוי אור לפי ערך העצם, והצמצום פעל בו שלא יהי' בו ריבוי אור כו'.

ה) והנה כמו שהוא בענין האור, כמו"כ הוא גם בענין התהוות העולמות, שעלה ברצונו ית' להוות עולמות, דעליית הרצון הוא בהאור שלפני הצמצום, וברצון זה ישנו גם כן תענוג כמ"ש⁴¹ שוקיו עמודי שש זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראתו⁴², דהתשוקה הו"ע התענוג. וכמו שהוא קודם הצמצום הרי יש בזה ריבוי ותוקף ביותר ואי אפשר להיות מזה התהוות המציאות, וע"י הו"ע הצמצום והסילוק של אורו הגדול, שהרצון והתענוג יהי' (זא"ל זיך אויסשטעלן) בעצם נקודת הרצון ותענוג ששייך לעולמות, ולא יהי' בזה ריבוי ותוקף התענוג כמו שהוא לפני הצמצום, שבכללות הוא נקודת הרושם, שהוא היו"ד דשם הוי'.

ובכדי שיתהוו מזה מציאות בפועל, הוא ע"י הוא"ו שהו"ע ההמשכה למטה, אלא שהמשכה זו (ו') באה ע"י הקדמת ה' ראשונה שהוא השערת כלי המקבל כמו שהוא בהמשפיע עצמו עדיין, שלכן מבואר לפעמים שהו"ע השטח דא"ק, ועי"ז הוא המשכת הקו, אות ו', ונעשה ה' אחרונה שהוא שטח המקבל, והוא עולם האצילות באורות וכלים. הרי מובן מזה דכללות הרצון והתענוג שבעולמות הוא בכחי' נקודה בלבד, שבאה אחרי הצמצום שע"י היו"ד שהוא נקודת הרושם.

וזהו ביו"ד נברא העולם הבא, דהנה התהוות העולם הוא בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית, ולכן ע"י עבודת נשמות ישראל בקיום התורה ומצוות פועלים שמן היו"ד יהי' נברא העולם הבא, היינו שעצם הרצון ותענוג שבעולמות שהוא נועם הוי' יהי' לא באופן של נקודה כי אם בהתרחבות כו', דזהו ענין העולם הבא. והוא גילוי נעלה ביותר, למעלה ממדריגת הנשמה כמו שהיתה קודם הירידה, שלכן כדאי

42) במדב"ר פ"י, א.

41) שה"ש ה, טו.

בשביל זה כל הירידה לפי שהוא גילוי פנימי ביותר (וכנ"ל ס"ג במשל, אשר התענוג ממשיך מפנימיות ועצמות הכחות), וע"י עבודת הנשמה למטה שפועלת המשכת היו"ד בעולם הבא כנ"ל, הרי נקודת היו"ד היא שם בהתפשטות והתרחבות ביותר. וזהו ענין היו"ד כמו שהוא במשפיע, הענין דאזעירת גרמה⁴³ וסילוק כביכול למעלה, וזה בא בנקודת הרושם שנכלל בה כל הענינים שרוצים ליתן (וואס מען וויל געבן) למטה להמקבל, שזהו ענין עולם הבא, נועם הוי'.

ו) וממשיך בהמאמר ביאור ענין היו"ד, דעל זה נאמר⁴⁴ כי כל בשמים ובארץ ותרגם דאחיד בשמיא וארעא, דכל הוא ספירת היסוד שהוא מאחד שמיא וארעא. דשמים הוא אש ומים (כמבואר במדרש⁴⁵), בחי' חו"ג, וארץ הוא בחי' מלכות, וזהו כי כל בשמים ובארץ, שע"י ספירת היסוד הוא יחוד חו"ג ומלכות (עכ"ל המאמר). וביאור דבריו הוא, דהנה נת"ל (ס"ב) שבפרק הקודם בהמאמר מבאר ענין היו"ד ואזעירת גרמה כמו שהוא מצד המקבל שע"ז נעשה כלי מוכשר לקבל, ואח"כ (בפרק זה) מבאר ענין היו"ד והביטול כמו שהוא מצד המשפיע, הצמצום למעלה שע"ז מוכנים כל הענינים שרוצה להשפיע. אבל כדי שתהי' ההשפעה בפועל, הנה אף שהכלי (דהמקבל) כבר מוכשר וההשפעה (מצד המשפיע) כבר מוכנת, מ"מ חסר עדיין החיבור (דאחיד) דמשפיע ומקבל, וע"ז מבאר ענין ג' בהיו"ד, שהוא ספירת היסוד המחבר הביטול ואזעירת גרמה שמצד המשפיע עם הביטול ואזעירת גרמה שמצד המקבל.

ויובן זה ע"פ ביאור כ"ק אדמו"ר הזקן⁴⁶ בפירוש הפסוק⁴⁷ בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, דמקשה בזה, מהו ב"פ בן פורת וגם מהו ענין עלי עין. ומבאר בזה, דהנה יוסף הוא צדיק יסוד עולם⁴⁸, ובענין ספירת היסוד נאמרו ב' לשונות, לשון א' הוא דיסוד הוא סיומא דגופא כו"ג⁴⁹ ולשון ב' הוא דגופא וברית חשוב חד⁵⁰. דלכאורה הרי ב' לשונות אלו הם תרתי דסתרי, דהרי ממה שנאמר שהוא סיומא דגופא משמע שאינו כי אם סיום הגוף בלבד, וזה סותר למ"ש דגופא וברית חשוב חד. אך הענין הוא, דספירת היסוד מגיע למעלה

(43) זח"א כ, א.

(44) דברי הימים א, כט, יא. ראה זהר ח"א לא, סע"א. ח"ג רנז, סע"א. ז"ח קג, ב. ועוד.

(45) חגיגה יב, א. ועוד.

(46) תו"א ויחי (הוספות) קה, א. שם, ג ואילך.

(47) ויחי מט, כב.

(48) משלי י, כה. ראה זח"ג רלו, א (ברע"מ).

(49) תקו"ז בהקדמה (ז, א).

(50) זח"ג (רע"מ) רכג, א. רלו, א. רמב, ב. רעט,

א. רפג, רע"א. ועוד.

יותר בתכלית העילוי, וגם ההמשכה בדרך מלמעלה למטה הוא ג"כ בתכלית עד למטה מטה. וכמו שאנו רואים עד"מ באדם למטה הרי אין קישוי אלא לדעת⁵¹, דבכל האברים הרי אם יחשוב בתאוה לא יתפעל ידו או רגלו וכיוצא, משא"כ ביסוד, הרי שהוא מגיע למעלה מעלה עד בהמוחין כו', וכמו"כ הנה גם בדרך המשכה הרי ידוע⁵² אשר הטיפה היא מה(מובחר שב)מוח ונמשך עד למטה מטה בסיומא דגופא. ועד"ז הוא ג"כ בענין עבודת צדיק יסוד עולם, שיש בזה ב' המעלות דהעלאה והמשכה. דהנה בעבודת הצדיקים יש חילוק מדריגות, דיש צדיקים שהדביקות שלהם היא בתכלית הפשטת הגשמיות במסירת נפש האמיתית מכל וכל, ויש צדיקים שאין להם מסירת נפש אמיתי כל כך ועיקר עבודתם ומעלתם הוא בענין החכמה, והיינו שהן נשמות גבוהות יותר אבל בענין המסירת נפש יש צדיקים שהם גדולים מהם, וע"ד החילוק בין ר' יוחנן בן זכאי ור' חנינא בן דוסא שהוא כעבד לפני המלך וכשר לפני המלך⁵³. אמנם המעלה דיוסף צדיק יסוד עולם היא שהיו בו ב' הענינים יחד, שעבודתו היתה במסירת נפש בתכלית העילוי, מסירת נפש אמיתי, וביחד עם זה הי' אצלו בחי' החכמה בתכלית (שהי' נשמה גבוהה). וזהו העילוי הכי גדול שע"ז הוא מגיע למעלה מעלה ביותר, ולכן גם ההמשכה היא עד למטה בתכלית. וזהו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, דפורת הוא מלשון פרי' ורבי', ענין ההמשכה, והטעם לזה הוא בן פורת עלי עין, ענין ההעלאה למעלה ביותר, דזהו עלי עין, שהוא למעלה גם מבחי' עין רבתי (וכמו שמבאר שם באריכות הענין דע' רבתי), ולהיות שהוא מגיע למעלה ביותר, הנה גם ההמשכה היא בריבוי בתכלית ועד למטה מטה, שממשיך בנשמות ומלאכים (דזהו ענין בן פורת מלשון פרי' ורבי' כנ"ל). וזוהי מעלתו של יוסף הצדיק, ספירת היסוד, דאף שהוא בסיומא דגופא, מ"מ ע"י העלי' שלו בתכלית העילוי, ממשיך מלמעלה מעלה עד למטה מטה ממש. וזהו ג"כ מה שמסיים הרב המגיד שכל ההמשכה שע"י הצמצום נעשה ע"י הבן כמשנ"ת לעיל (ס"ב), ואומר שם⁵⁴ שההמשכה נעשית ע"י הבן (בחי' צדיק יסוד עולם), שבשבילו מצמצם האב כל הענינים בכדי שיומשך למטה.

ועפ"ז יובן ג"כ מה שמבאר בהמאמר ענין הג' שביו"ד שהוא ספירת היסוד דאחיד בשמיא וארעא, שהוא מאחד את המשפיע והמקבל, דאחרי

(53) ברכות לד, ב.

(51) יבמות נג, ב.

(54) ראה א"ת שבעה ערה 23: „בשביל שיהיו ישראל צדיקים בכל דור ודור“.

(52) ראה קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנוז, א.) ובכ"מ.

אשר ישנו הביטול שמצד המשפיע והביטול שמצד המקבל, הנה צריך להיות ענין יסוד שעל ידו נקלטות כל ההמשכות וההשפעות שלמעלה – למטה בהמקבל.

ז) וממשיך בהמאמר, דכל זה הוא בקדושה שיש בזה בחי' כל דאחיד בשמיא וארעא, וכמו יעקב שאמר יש לי כל⁵⁵, דיעקב הוא כללות ענין הקדושה. דבלעו"ז ולרש אין כל⁵⁶, דבאות רי"ש (שהוא מאתוון דלעו"ז) אין בחי' כל דאחיד בשמיא וארעא, דאין בלעו"ז ספירת יסוד המחבר, שלכן אין בהם שום דבר, משא"כ ביעקב, כללות הקדושה, יש לו כל. ומטעם זה נעשה מצד הלעו"ז הענין דנאלמתי דומי' החשיתי מטוב⁵⁷, דהנה אות ד' (שהוא אות דקדושה) שייך גם לענין הדיבור דדבר הוי' שמים נעשו⁵⁸, וכאשר צד הקדושה הוא בהתגברות, אזי דיבורו ית' הוא בבחי' גילוי, משא"כ בלעו"ז, ובפרט כאשר הלעו"ז מתגבר, אז פועל אפילו בצד הקדושה שיהי' נאלמתי דומי' החשיתי. ויובן זה בהרחב הביאור, בהקדים ההפרש בין עולם הבא לעולם הזה בכלל וזמן הגלות בפרט. דהנה בעולם הבא כתיב⁵⁹ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, וידוע הדיוק בזה הרי התהוות העולם שמצד הדיבור היא משם אלקים ומהו אומרו כי פי הוי' דיבר. אך הענין הוא כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי⁶⁰ עה"פ⁶¹ הללו את הוי' גוי' במרומים, ואח"כ הוא חושב שאר הנבראים עד שמים וארץ ולמטה מטה, שכולם מהללים לשם הוי'. ומקשה שם, איך שייך אשר הנבראים יהללו את שם הוי', דבשלמא מ"ש קדוש קדוש קדוש הוי'⁶² מובן, דאף שההתהוות היא מהעשרה מאמרות, שם אלקים, מ"מ מזה יכולים לדעת (קענען זיי ארויסנעמען) איך שהוי' הוא קדוש ומובדל. משא"כ ענין ההילול, שכל הנבראים מהללים את הוי', ועד שאפילו באומות העולם נאמר⁶³ הללו את הוי' כל גוים, הרי אינו מובן איך שייך שהנבראים יהללו לשם הוי' אחרי שכל מציאותם נעשה משם אלקים. ומבאר בארוכה ע"פ מ"ש⁶⁴ וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים, דהוי' ואלקים כולא חד שהוא עיקרא דכולא (כמ"ש בזהר⁶⁵), ולכן אף שההתהוות

61) תהלים קמח, א.

62) ישעי' ו, ג.

63) תהלים קיז, א.

64) ואתחנן ד, לט.

65) ראה זהר ח"א יב, סע"א. ח"ב קסא, א. ח"ג

קמג, א. רסד, א.

55) וישלח לג, יא.

56) שמואל-ב יב, ג.

57) תהלים לט, ג.

58) שם לג, ו.

59) ישעי' מ, ה.

60) תו"ח תצוה תפא, ב ואילך.

היא משם אלקים, מ"מ מאיר בזה שם הוי' לפי שהוי' ואלקים כולא חד. דהנה, שם אלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי' כמ"ש⁶⁶ כי שמש ומגן הוי' אלקים, אך להיותו מגן ונרתק דקדושה, לזאת מאיר על ידו (גם בההתהוות) האור דשם הוי', ולכן שייך אשר נבראים תחתונים יהללו לשם הוי', ועד אשר הללו את הוי' (גם) כל גוים.

והנה לעתיד לבוא הקב"ה מוציא חמה מנרתקה⁶⁷, שיאיר האור דשם הוי' עצמו בלי הנרתק דשם אלקים, וזהו כי פי הוי' דיבר, שיאיר האור דשם הוי' עצמו. והארת אור זה יהי' בכל הנבראים, כמ"ש וראו כל בשר, דלא רק נשמות ומלאכים כי אם כל בשר, גם החיות והבהמות למטה, יכירו כי פי הוי' דיבר, עצם האור דשם הוי'. וע"ד מ"ש⁶⁸ וישרנה הפרות (כשנשא את הארון), והשירה אז היתה שירו להוי' שיר חדש⁶⁹, האור דשם הוי', וכידוע⁷⁰ דהאור שהי' אז הי' מעין הגילוי דלעתיד, דלכן נאמר שם שיר לשון זכר שזהו השיר דלעתיד לבוא שהיא גאולה שאין אחרי' גלות (כדאיתא במדרש⁷¹), והארה זו היתה גם בהפרות. וכל זה הוא לעתיד לבוא שהדיבור הוא בתכלית הגילוי, פי הוי', אבל בזמן הזה הגילוי הוא רק דבר אלקים דעשרה מאמרות, אלא שיש בו האור דשם הוי', הבחינה דשמש הוי' שמאיר ע"י הנרתק דשם אלקים (שלכן שייך שהנבראים יהללו עכ"פ לשם הוי', כנ"ל).

ח) אמנם בזמן הגלות שהקליפות הן בהתגברות, ע"ז נאמר נאלמתי דומי' החשיתי מטוב, שאז הוא ההיפך דדיבור שאין הגילוי דדיבור כלל כנ"ל, דזהו נאלמתי כמו האילם שאין בו דיבור. וזהו ג"כ מ"ש⁷² כרחל לפני גוזזי' נאלמה, דפסוק זה נאמר על זמן הגלות, וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁷³ דרחל הוא כנסת ישראל, ספירת המלכות, לפני גוזזי', הגוזזים בחי' שערות שלה, נאלמה, היפך ענין הדיבור, שהחיות שנמשך בזמן הגלות היא הארה בלבד דזהו ענין השערות, וכמו שמבאר בעל ההילולא בהמאמר שהסטרא אחרא ולעו"ז מקבלת הארה מצומצמת ביותר, בחי' חיצוניות דחיצוניות. וזוהי הדוגמא דשערות, דכמו השערות שבאדם יש בהם חיות

70) ראה אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' תשא. ובכ"מ.

71) מכילתא בשלח טו, א. שמו"ר פכ"ג, יא. תוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב.

72) ישעי' נג, ז.

73) אוה"ת לתהלים (יהל אור) ס"ע קמו.

66) תהלים פד, יב. וראה שעהיה"א פ"ד ואילך. אוה"ת לתהלים (יהל אור) עה"פ (ס"ע ש ואילך). ובכ"מ.

67) נדרים ח, ב.

68) שמואל-א ו, יב.

69) תהלים צח, א. ע"ז יד, ב. זח"ב קלז, סע"ב ואילך.

מועט ביותר, דלכן כאשר חותכים השערות אין מרגישים כאב לפי שהחיות נמשך ע"י הפסק עצם הגולגולת, כמו"כ מצד התגברות הלעו"ז הרי ההמשכה היא חיצונית החיצונית הארה דהארה בלבד, ולכן נקרא נאלמה שהוא היפך ענין הדיבור. וזהו מ"ש נאלמתי דומי' החשיתי מטוב, ומביא כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁷⁴ מ"ש בראשית חכמה⁷⁵ דנאלמתי דומי' החשיתי ר"ת נדה, דנדה אותיות נד ה'⁷⁶, והיינו שה' אחרונה דשם הוי' שהו"ע הדיבור אינו מחובר עם הוא"ו, בחי' ז"א, כי אם שהמלכות היא בריחוק⁷⁷, ובכללות קאי על זמן הגלות שע"ז נאמר⁷⁸ לנידה היתה, שאז נתמלא צור מחורבנה של ירושלים⁷⁹. וזהו שאומר על לעו"ז ולרש אין כל, שהמלכות היא בריחוק מן הז"א, נד ה', לפי שחסר בהם בחי' כל דאחיד בשמיא וארעא, שאין בהם המשכת המדות (ו'), שזהו העניות ורישות שלהם.

ט) וזהו שממשיך בהמאמר (כנ"ל ריש ס"ז), דדוקא יעקב אמר יש לי כל, אבל עשו שאין לו בחי' כל דאחיד אמר יש לי רב⁸⁰, כי בעניניו אין הענין דאחדות כי אם התחלקות, וכמ"ש במדרש⁸¹ דביעקב כתיב⁸² נפש לשון יחיד אף שהיו ע' נפש, ובעשו אף שהיו אצלו רק ו' נפשות בלבד נאמר⁸³ נפשות לשון רבים, כי יעקב שהוא בחי' הקדושה יש אצלו ענין האחדות וההתכללות, משא"כ בעשו הו"ע ההתחלקות ופירוד, דזהו מה שאמר יש לי רב. ומסביר בהמאמר, דהגם שאמר עשו יש לי רב, שיש אצלו ריבוי השפעות גשמיות, מ"מ אין זה סתירה למה שנת"ל שהקליפות נקראות בשם רש שהוא לשון עניות, דזהו מ"ש בזהר⁸⁴ דאמר רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר. דמאן דאיהו זעיר שיש אצלו הביטול דאזעירת גרמה, וכמ"ש⁸⁵ מי יקום יעקב כי קטן הוא, הנה ע"י הביטול הוא רק בגילוי כל ההשפעות מלמעלה, וכנ"ל (ס"ג) בענין דביו"ד נברא העולם הבא שהוא הבחינה דלחזות בנועם הוי', ומאן דאיהו רב שהוא בהתרברבות, איהו זעיר לפי שכל ההשפעות שהוא מקבל הן רק מחיצוניות דחיצוניות שהן השפעות גשמיים בלבד, וגשמיות מצד עצמו הרי אינו שום מציאות כלל, ולכן אף שמצד השפעות גשמיות יש לו רב, מ"מ זה עצמו פועל בו זעירות וקטנות, איהו זעיר.

(80) וישלח לג, ט.

(81) ויק"ר פ"ד, ו. הובא בפרש"י ויגש מו, כו.

(82) שמות א, ה.

(83) וישלח לו, ו.

(84) ח"א קכב, ב. ועוד.

(85) עמוס ז, ב. ה.

(74) אוה"ת שם ואילך. אוה"ת בראשית נא, א.

(75) שער הקדושה פי"ז.

(76) רמ"ז לוח"ב ג, ב – הובא בנצו"א על אתר.

(77) ראה זח"א קטז, ב. ועוד.

(78) איכה א, ח.

(79) פרש"י תולדות כה, כג.

י) והענין בעבודה הוא, כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁸⁶ עה"פ⁸⁷ אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו, דמחסד ה' עלינו, הנה ענין המוכרח להאדם יותר הוא מצוי יותר. וכמו האויר שהוא מוכרח תמיד להאדם הרי הוא נמצא בכל מקום ואינו צריך שום יגיעה כלל להשיגו, ואכילה ושתי' שאינם מוכרחים בתמידות כל כך כמו האויר אינם בנמצא כל כך כמו האויר, ובזה גופא השתי' שהיא מוכרחת יותר היא מצוי' יותר ובזול יותר והאכילה שאינה מוכרחת כל כך היא ביוקר יותר, והלבושים שאינם נחוצים כל כך (שהרי גם בלעדם יוכל לחיות) הם ביוקר יותר, עד אשר הבנין שהוא עוד יותר מבלי צורך כו' הרי זה עולה ביוקר יותר ובא בטרחא ויגיעה כו', ומכל שכן ענינים שהם מותרות לגמרי וכמו אבנים טובות וכיו"ב שהם יקרים ביותר. וכאשר רודף אחרי ענינים כאלו, עד שעושה גם היפך שכלו האנושי שמעמיד עצמו בסכנה בשבילים, זהו ענין אולת אדם תסלף דרכו, דהנהגה זו שמתנהג באולת ושטות לרדוף אחרי מותרות, תסלף דרכו, דלא זו בלבד שאינו משיג עי"ז את המטרה שלו, אלא עוד זאת שמאבד עי"ז, שהרי מצד הטרדות הוא מבולבל ואין לו מנוחת הנפש וישוב הדעת כלל גם בהענינים גשמיים שהוא רוצה. וזהו מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה⁸⁸, שמצד זה שודעתם קצרה, וכנ"ל בענין אולת אדם שרודף אחרי מלבושי כבוד וכו', עי"ז מרובים צרכי עמך, שמאבד גם הענינים המוכרחים. וממשיך כ"ק אדמו"ר מהר"ש שם, דעיקר הפירוש בהמאמר מרובים צרכי עמך כו' הוא, דדעת הו"ע ההתקשרות⁸⁹, והפירוש דודעתם קצרה הוא, שחסרה לו ההתקשרות להידיעה אשר הוי' אלקיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל⁹⁰ (שצריך להיות התקשרות בזה, וכנ"ל (ס"ו) בענין יסוד סיומא דגופא, דגופא וברית חשוב חד שיסוד מחובר עם הדעת והתקשרות). דהנה, כאשר יודע ומאמין דוברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה⁹¹, והידיעה חודרת בו (נעמט אים דורך) בכל כחות נפשו, הרי אז (יודע אשר) ישנה הברכה בכל אשר תעשה ובכל מקום שהוא, בלי סכנות ותחבולות וערמומיות מצדו. אבל כאשר ודעתם קצרה, שחסר לו ההתקשרות בהענין דוברכך הוי' אלקיך, עי"ז אולת אדם תסלף דרכו, שזה הולך בעקמומיות (דאס גייט מיט אַ קרומקייט), ומהרב נעשה זעיר, שהוא

89) תניא פ"ג. ובכ"מ.

90) ע"פ עקב ח, יח.

91) פ' ראה טו, יח.

86) המשך מים רבים תרל"ו בתחלתו.

87) משלי יט, ג.

88) נוסח תפלת נעילה דיוהכ"פ. וראה ברכות

כט, ב.

מאבד את הכל, כנ"ל. וזהו ג"כ מה שממשיך בהמאמר בענין פרעה שאמר לי יאורי ואני עשיתיני⁹², שהאמת הוא דמה שעלה היאור לקראת פרעה הוא מצד זה שויברך יעקב את פרעה⁹³ שיעלה נילוס לקראתו, אמנם להיות שהשפעה היא מבחי' שערות בלבד, דזהו גוזזי', לזאת נאלמה, אשר השפעת הקדושה אינה פועלת עליו כלל, דלא זו בלבד שהי' כפוי טובה ופרעה אותיות הערף⁹⁴, הנה עוד זאת אשר כיחש את האמת לגמרי שאמר לי יאורי ואני עשיתיני. וזהו מאן דאיהו רב איהו זעיר ולרש אין כל, שע"י ההתרברבות הנה השפעות רוחניים אין לו כלל, וגם השפעה הגשמיית הרי זו רק חיצוניות דחיצוניות ואין לה קיום לאורך זמן להיותו היפך האמת.

יא) ולהבין זה, דהן אמת שהשפעה להקליפות היא חיצוניות דחיצוניות, הארה דהארה בלבד, אבל הרי גם הארה זו היא מהקדושה, וא"כ איך אפשר הדבר שהשפעת הקדושה לא תפעל בהם שום ביטול, ואדרבה מכחישים האמת לומר לי יאורי ואני עשיתיני. ומבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁹⁵ בענין הנ"ל דלי יאורי ואני עשיתיני, דסטרא דקדושה (וכן בנ"י) הוא כלי להשפעות שלמעלה, מכיון שיש שם ענין הביטול, וכמ"ש בתניא⁹⁶ באריכות שאין הקדושה שורה אלא במקום הביטול דוקא, כי הביטול הוא כלי מוכשר להשפעת אלקות ובמילא מתאחד עם ההשפעה. אמנם בלעו"ז, מאחר שהם בפירוד וכמ"ש⁹⁷ אשר חלק הוי' אלקיך להם שהפרידן מאחדותו, הרי אינם כלים כלל להשפעות שלמעלה, ולכן אין ההשפעה פועלת בהם כלל, ואדרבה היא בגלות אצלם. ועד"מ למטה, הנה כאשר הנפש מתלבשת בגוף האדם, שגוף האדם היא כלי מוכשר ובערך לאור הנפש, שהחומר הוא לפי הצורה ויש בו ההכנה הראוי', אזי מאיר אור הנפש בפנימיות בהגוף, שהגוף פועל על הנפש והנפש על הגוף עד שמתאחדים זה עם זה (וכמו אור וכלי, שהאור פועל בהכלי והכלי על האור). משא"כ בענין הגלגולים⁹⁸ ר"ל שנפש האדם מתגלגל בגופי דצ"ח שאינם כלים מוכשרים לאור הנפש ואין בהם ההכנה הראוי'

92) בהמאמר נדפס לי יאור (בלי יו"ד) ואני

93) עשיתיני. ולכאור' צ"ל כמו כאן (וכן הוא בסיום

הסעיף), וכל' הפסוק יחזקאל כט, ג. וראה הלשון שנעתק בתניא (כח, רע"א) ובהערות ותקונים שם.

94) ויגש מז, י ובפרש"י.

95) בכ"ז – ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א

ע' קטז. סה"מ תרכ"ט (קה"ת, תשנ"ב) ע' ריח.

96) ויגש מז, י ובפרש"י.

97) ראה ל"ת להאריז"ל פ' וישב ופ' שמות.

98) פ"ח שער (כא) חג המצות פ"ז. תו"א וארא נח,

ב. ובכ"מ.

92) קונטרס ומעין מאמר ג. (96) פ"ו.

97) ואתחנן ד, יט. וראה אוה"ת תשא ריש ע' א'תתמה. ובכ"מ.

98) בכ"ז – ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א

ע' קטז. סה"מ תרכ"ט (קה"ת, תשנ"ב) ע' ריח.

99) ויגש מז, י ובפרש"י.

לקבלת אור הנפש בהם, לזאת אין אור הנפש פועל עליהם כלל ועד שאינו ניכר בהם, ואדרבה הנפש היא בגלות אצלם, וכמו אדם הקשור בשק. ועד"ז יובן בענין ההשפעה שלמעלה, דכאשר נמשכת במקום שיש שם ביטול, מתלבשת באופן דאור וכלי ובמילא מוסיפה בו כח, משא"כ בסטרא דלעו"ז, מאחר שאינם כלים כלל לאור הקדושה, לזאת גם ההמשכה שלמעלה שהיא מצד חיצוניות דחיצוניות (שבאה בהם בפנימיות), אינה מתלבשת בהם באופן דאור וכלי, ואדרבה היא בגלות אצלם, ולכן הנה לא זו בלבד שאין ההשפעה פועלת בהם ענין דקדושה וביטול, כי אם אדרבה מוסיפה בהם כח לפי שעה, דהיאור שבא בברכתו של יעקב פועל בהם הטענה שהיא כפירה לגמרי אשר לי יאורי ואני עשיתיני.

(יב) וכללות הענין בזה הוא, דסטרא דלעו"ז חסר אצלם קו התיכוני שהוא הביטול דאזעירת גרמה. דהנה נת"ל (ס"ב) בשם הרב המגיד, שהעבודה דצדיק (יסוד עולם) הוא ע"ד הבן אשר בשבילו מצמצם האב את עצמו, והיינו הצמצום שלמעלה בשביל ההמשכה, דגולל אור מפני חושך וחושך מפני אור⁹⁹. אבל בלעו"ז שאין אצלם הביטול שמצד המקבל, במילא חסר גם הביטול והצמצום שמצד המשפיע, וזהו ולרש אין כל. וזהו ענין העבודה שבמשכן, והוא ג"כ העבודה דכל בני" במשך שית אלפי שנין דהוה עלמא, שגם בהרי"ש מוסיפים יו"ד היינו הביטול דאזעירת גרמה, ועי"ז נעשה כלי מוכשר לקבל מהיו"ד שבו נברא העולם הבא, שהוא הבחינה דנועם הוי', ע"י בחי' יסוד דאחיד בשמיא וארעא. דבכללות הוא העבודה דתורה ומצוות, שזה נרמז בקרשי המשכן יריעות המשכן כלי המשכן והעבודות שבמשכן, ונקודת העבודה הו"ע הביטול, וע"י עבודה זו נמשך שית אלפי שנין בכלל ובעקבתא דמשיחא בפרט שאז העבודה היא מעקתא, מן המיצר קראתי יי-ה¹⁰⁰, עי"ז היא ההמשכה, אלא שעכשיו ההמשכה היא בהעלם, ולעתיד תהי' בגילוי. וזהו דיוק הלשון ונגלה כבוד הוי' (ונגלה דייקא), כי לעתיד יהי' כבוד הוי' בגילוי ובאופן אשר וראו כל בשר, שגם בהמות וחיות יראו את כבוד הוי', והגילוי דפי הוי' (דוקא) דיבר (כנ"ל ס"ז), וזה יהי' בעגלא דידן במהרה בימינו ממש, שיהי' הגילוי דבן פורת יוסף ע"י העבודה דבן פורת עלי עין (כנ"ל ס"ו), ובאופן דונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר.

100) תהלים קיח, ה.

99) נוסח תפלת מעריב (ברכות יא, ב).

בס"ד. מוצש"ק* פ' בא, יו"ד שבט ה'תשל"ז.

באתי לגני אחותי כלה¹, ומביא ע"ז כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל היאצ"ט וההילולא במאמרו הידוע ליו"ד שבט תש"י, דאיתא במדרש רבה⁸ לגן אין כתיב כאן אלא לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי [היינו עיקר דירתו] בתחילה, ד[בעת בריה"ע] עיקר שכינה בתחתונים הי'. וע"י הענינים בלתי רצויים שהיו לאח"ז נסתלקה השכינה מארץ לרקיע עד שנסתלקה לרקיע השביעי. ואח"כ עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה למטה, החל מאברהם אבינו שהוריד את השכינה מרקיע ז' לו' עד כי משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין³, הורידה למטה בארץ. וזהו כללות ענין עבודת הצדיקים, ועמך כולם צדיקים⁴, להמשיך השכינה למטה, כמ"ש⁵ צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי', דעבודת צדיקים היא וישכנו – להשכין, לעד – השכינה, בחי' שוכן עד מרום וקדוש, עלי' – למטה בארץ. והמשכת השכינה למטה שע"י משה היתה במעשה המשכן², דענינו הוא מ"ש⁶ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שבו וע"י הי' המשכת השכינה³. והנה התחלת המשכן הי' בהקשרים¹¹, שעשו אותם מעצי שיטים, וכמ"ש¹² ועשית את הקרשים למשכן עצי שיטים עומדים. והענין בזה הוא [כמו שמבאר בהמאמר שם¹³ עפ"י הגמרא¹⁴ והמדרש¹⁵] דשיטים הוא

(* מאמר זה נאמר גם ביום ש"ק – עם שינויים והוספות, הבאים בההערות.

א) וידוע דבמדרש ואגדה רוב סודות התורה גנוזין בהם, וכן מדות טובות, כדאיתא באגה"ק² בנוגע לאגדות שבס' עין יעקב, ועד"ז הוא בשאר המדרשים.

ב) התחלת ההמשכה היתה בעת מ"ת, אבל בעיקר ובגילוי הי' זה בעשיית המשכן.

ג) ובענין המשכן הוראה נצחית. דהנה כל מעשי ידי משה הם נצחיים⁷, ומשו"ז גם המשכן שעשה משה הוא נצחי, דמזה מובן ש[נוסף ע"ז שכל התורה – שכוללת גם סיפור מעשה ידי משה – היא נצחית⁸ הנה] ענין המשכן עצמו הוראה נצחית בכל זמן ובכל מקום לכאו"א מישראל, – עליהם נאמר⁹ זכרו תורת משה עבדי, ותורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב¹⁰.

* (1) שה"ש ה, א. (2) סכ"ג. (3) ויק"ר פכ"ט, יא. (4) ישעי' ס, כא. (5) תהלים לו, כט. (6) תרומה כה, ח. (7) סוטה ט, א. (8) תניא רפי"ז. (9) מלאכי ג, כב. (10) ברכה לג, ד. (11) ראה פ"י הראב"ע תרומה כו, טו. (12) תרומה שם. (13) ס"ג. (14) סנהדרין קו, א. (15) ספרי ר"פ בלק. במדב"ר פ"כ, כב. תנחומא בלק טז.

מלשון שטות, והוא השטות דלעו"ז, כמארז"ל¹⁶ אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, והעבודה היא להפוך ע"י אתכפיא ואתהפכא את השטות דלעו"ז לשטות דקדושה [כמאמר¹⁷ אהני לי' שטותי' לסבא]. וזהו מה שהקרשים היו מעצי שיטים, שע"י עבודת האדם עושים מהשטות דלעו"ז (שיטים) קרשים למשכן. וזהו ג"כ השם קרשים, דקרש הוא אותיות שקר, אלא שבצירוף אחר, והיינו שענינם הוא שמשקר העולם עושים קרש למשכן, ועי"ז מקימים (שטעלט מען אויף) את המשכן.

ב) וממשיך¹⁸ בהמאמר שם²² דהנה בהקדמת הזהר בענין האותיות דאעלו קמי קוב"ה למברי' בהו עלמא כו' איתא דאות ק' ר' אתון דאתחזיאו על סטרא בישא אינון, ובגין לאתקיימא נטלי אות ש' בגווייהו כו', דהאות ש' את קשוט איהו (כמ"ש לעיל בזהר שם). והטעם שהיו צריכים לאות של אמת הוא משום דשקר אין לו רגלים כו'. והעבודה היא לעשות משקר זה (דאות ק' ור') קרשים למשכן, והוא ע"י הלעו"ז דאותיות אלו. דאת זה לעו"ז עשה האלקים, ובדוגמא לאות רי"ש (אות דשיקרא) בלעו"ז, הנה ישנה אות

ד) דבזה בא לבאר איך שפרטי האותיות דקרש שייכים הם לתוכן התיבה כולה (שענינה שמשקר העולם עושים קרש). דהנה ידועה תורת הבעש"ט¹⁸ דהשמות שנקראים בהם בלה"ק הוא חיותם וקיומם של הנבראים, וכמו שישנו החיות דכללות התיבה (השם) כן כל אות ואות שמהתיבה היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי, ותמונתם בכתב היא מורה על ציור ההמשכה כמבואר בשעהיהו"א¹⁹ וגם חיות זו (הפרטית) שייכת היא להחיות שבהתיבה כולה. ואע"פ שהחיות שבהתיבה כולה הוא אור העולה על כולנה, וכוללת ושקולה כנגד כל מיני הכחות והחיות פרטיות של האותיות²⁰, והיינו שהיא שלא בערך למעלה מהחיות שבהאותיות [ועד"ז בתיבת קרש, שלכאו' אין לתוכנה שייכות להאותיות שלה], מ"מ הנה מבואר בכ"מ²¹ שגם אור זה (העולה על כולנה) שייך לפרטי האותיות. דזהו ג"כ דיוק הל' דאור העולה על כולנה, שאף שהוא אור שלא בערך האור שבפרטי האותיות מ"מ הוא עולה ע"י כולנה, פרטי האותיות. ומזה מובן גם בנוגע להשם קרש, שגם פרטי אותיותיו שייכים הם לתוכן ענינו, שמשקר עושים קרש.

16) סוטה ג, א. 17) כתובות יז, א. 18) שעהיהו"א בתחלתו. וראה או"ת להה"מ ס"פ בראשית. ובכ"מ. 19) ספ"א ופי"ב. 20) שם פי"ב. 21) ראה ד"ה שה"מ תרס"ד. 22) בד"ה היושבת בגנים ס"ו.

דלי"ת בקדושה. דאע"פ דד' ור' הם שוים בפירושם, דד' הוא מלשון דלות ועניות וכן אות רי"ש הוא מלשון עניות ודלות, מ"מ ה"ה מובדלים ומחולקים בעניניהם ועד שהחילוק ביניהם הוא חילוק עקרי. וכמוכן ממה דאיתא במדרש²³ בהזירות שצ"ל שלא להחליף ד' בר' ור' בד', ובאותיות אלו הוא החילוק שבין הוי' אחד להענין דאל אחר [ובשני הכתובים הד' ור' הם באות רבתי], וכאשר יחליף רי"ש במקום הדלי"ת ודלי"ת במקום הרי"ש הרי"ז מתריב עולמות. שמזה מובן שהחילוק שבניהם הוא מן הקצה אל הקצה. והחילוק שבניהם בצירום הוא [כמו שמבאר בסעיף השביעי^ה] שבאות ד' יש יו"ד זעירא [בחנית נקודה] מאחוריו, משא"כ באות ר', וע"י יו"ד זה הנה במקום רי"ש, שהו"ע העניות והדלות דלעו"ז, נעשה אות ד' דקדושה (ע"כ מתוכן ס"ז שם). ואע"פ שגם דלי"ת הוא מל' דלות ועניות (כנ"ל), אי"ז כלל ענין העניות דרי"ש דלעו"ז, כי ענין הדלות דקדושה מורה על ענין הביטול דקדושה, וכמ"ש ונפשי כעפר לכל תהי', כי עני ואביון אני גו'²⁴, שזהו ענין הדלות מצד הביטול שבקדושה [וכמבואר בארוכה בסעיף הקודם²⁵ האופנים ומדריגות דביטול, עד להביטול דאזעירת גרמה²⁶ וסיהרא לית לה מגרמה כלום²⁷ – דביטול זה דלית לה מגרמה כלום הוא ביטול בתכלית ובשלימות, יותר גם מהביטול דאזעירת גרמה. דבאזעירת גרמה הרי עדיין ישנה מציאות, אלא שהמציאות היא בבחי' זעיר, משא"כ בלית לה מגרמה כלום, שאין לה מציאות כלל (גם לא באופן דזעיר) והוא בתכלית הביטול] משא"כ העניות והדלות שבלעו"ז שענינה הוא כמ"ש²⁸ ולרש אין כל. וממשיך לבאר בהמאמר²⁹ ענין היו"ד שמאחורי הדלי"ת (שע"י מחולק מהרי"ש דלעו"ז, שאין בה יו"ד) דאם שהוא אות זעירא מכל האותיות הנה הוא ראש לכל האותיות, דכל אות הרי תחלתו אות יו"ד והוא מה [דאיתא בגמרא מנחות³⁰] שביו"ד נברא העוה"ב [ומזה נמשך אח"כ בספ"י היסוד (כפי שיתבאר לקמן)] דעל זה אומר³¹ כי כל בשמים ובארץ ותרגם דאחיד בשמיא ובארעא, שהיא ספירת היסוד שבחינת המלכות מקבלת ממנה כו' (ע"כ מהמאמר שם).

ג) וביאור ענין שייכות ב' הענינים דביו"ד נברא העוה"ב עם כי כל בשמים ובארץ שמקשרם בהמאמר, אף דלכאורה הם ב' ענינים

ה) וכל השביעין חביבין³, כנ"ל.

23) ויק"ר פי"ט, ב. 24) תהלים פו, א. 25) ס"ו. וראה ג"כ ד"ה באתי לגני תשל"ו. 26) זח"א כ, א. 27) שם רמ"ט, ב. 28) ש"ב יב, ג. 29) בס"ז. 30) כט, ב. 31) דה"א כט, יא.

נפרדים, יובן עפ"י מה שמבאר כ"ק אדה"ז בתו"א³⁴ פ"י הכתוב³⁵ המגביה לשבת גו', דהיו"ד דאחר הה"א (דהמגביהי) הוא יתיר אלא דר"ל דעלי' זו דמל' דאצילות הנק' ה' שיהי' עולה כו' הוא ע"י היו"ד והוא היו"ד שבתוך הה"א, כי מל' דאצילות הוא בחי' דל"ת דלית לה מגרמה כלום ובהמשכת המצוה נעשה בתוכה יו"ד ונעשית עי"ז בחי' ה' וע"י היו"ד שבתוכה היא עולה למעלה כו'. אמנם מקודם ש(ע"י המשכת היו"ד בהד') נעשה ה', ישנו יו"ד שהוא חלק דהד', וזהו ענין המתבאר כאן³⁶. [וע"פ ביאור זה מובן שענין היו"ד דיסוד, כי כל בשמים ובארץ, אינו ענין המבואר ברוב המקומות דקאי על יחוד שמשא וסיהרא, יסוד ומלכות, כי יחוד זה (יחוד שמשא וסיהרא) הוא כשפ"י המלכות היא בבחי' ה"א, ויתבאר להלן בסעיף ח', והמבואר כאן הוא כמו שהיו"ד זעירא (דיסוד) היא חלק מאות דלי"ת]. וביאור הענין (דהיו"ד הנמשכת בדלי"ת) הוא כמו שמבואר בתו"א³⁴ [ובזה מבאר כ"ק אדמו"ר הזקן והצ"צ הקשר שבין ביו"ד נברא העוה"ב עם היו"ד דיסוד] מיוסד על מאמר הזהר³⁷ עה"כ³⁸ יהי שם ה' מבורך, שלהיות הגילוי (מבורך) בבחי' מל' הנק' שם הוא ע"י יהי. די"ה קאי על חו"ב, והם נמשכים ביו"ד (דיסוד ז"א), והיינו דיהי הוא חו"ב ביסוד. ועיקר ההמשכה (ביסוד ז"א) היא מיסוד אבא דוקא³⁹, דיסו"א [דבאבא קאי מ"ש ביו"ד

ו) וכמוכן גם מ"ש באוה"ת לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ד"ה שתי ידות לקרש³², כי ביו"ד נברא העוה"ב קאי על חכמה, שממנה נמשך עוה"ב, ספ"י הבינה, ויו"ד דכי כל בשמים ובארץ קאי על ספ"י היסוד [ומוסיף באוה"ת³³ שזהו יו"ד זעירא, משא"כ יו"ד דחכמה היא יו"ד סתם].

ז) ועי"ז נעשה ג"כ המשפילי לראות בשמים ובארץ.

ח) ו(היינו ד) המשכת היו"ד היא באופן שהיו"ד היא מאחורי הדלי"ת. דאין היו"ד נמשך בפנימיות (בבחי' פנים בפנים), שזהו כשהיו"ד שבהדלי"ת היא מלפניו שאז היו"ד הוא קו בפ"ע ונעשה מדלי"ת ה"א [שזהו ענין המבואר להלן בהמאמר³⁶], אבל כאן ההמשכה היא באופן שהיו"ד הוא חלק באחורי הדלי"ת (שההמשכה היא בבחי' אחוריים בלבד).

ט) כדאיתא בכהאריז"ל³⁹ דיסו"א ארוך ומסתיים ביסוד ז"א משא"כ יסוד אימא קצר [וזהו"ע יוסף יתום מאמו], דבינה עד הוד אתפשטת. והביאור בזה הוא כמבואר בכ"מ⁴⁰ שזהו בדוגמת החילוק שבין שמיעה לראי'. דאינה דומה שמיעה

(32) תרומה ע' א'תקיד. (33) שם. (34) מ, א. (35) תהלים קיג, ה. (36) ס"ח. (37) ח"א רלב, ב. (38) תהלים שם, ב. (39) ע"ח שער הכללים פ"י. שכ"ט פ"ח. ובכ"מ. (40) וכ"ה בתו"א שם.

נברא העוה"ב] הוא ממש נמשך ומתלבש ביסוד ז"א (ועי"ז ההמשכה, מבורך, בספי' המלכות). וזהו ביאור ההמשך בהמאמר⁴³ שמיד לאחר אמרו דביו"ד נברא העוה"ב ממשיך דע"ז אומר כי כל בשמים ובארץ, כי בחי' היו"ד שבה נברא העוה"ב (בחי' יסוד אבא) היא עצמה נמשכת ומתלבשת בספי' היסוד, עד שהוא ממש כי כל בשמים ובארץ דספי' היסוד.

ד) והנה, טעם ההכרח שתהי' המשכת היו"ד (דספי' היסוד וכו') בהדלי"ת (דספי' המלכות), אע"פ שנת"ל שצ"ל הביטול בתכלית (אזעירת גרמה, ולית לה מגרמה כלום), הוא כי ענין הביטול (לעצמו, אינו התכלית כ"א) הוא הכנה בשביל הגילוי' הבא לאחריו⁴⁴. ויובן זה (שתכלית הביטול הוא

לראי', דשמיעה, בחי' הבנה והשגה, מתפשטת ותופסת רק בדברים רוחניים וזהו מה דיסוד אימא עד הוד אתפשטת. משא"כ ראי' תופסת בדברים גשמיים, ועד"ז (למעלה) יסו"א מתפשט ביסוד ז"א, עד שיסו"א ממש מתלבש ביסוד ז"א. וי"ל דזהו ג"כ⁴¹ ענין מה שאבא יסוד ברתא, וכידוע⁴² דרש האותיות הם מהחכמה, ועד"ז למעלה, דספי' המלכות [שזהו"ע אות דלי"ת המבואר בהמאמר] שרשה מבחי' החכמה.

י) והיינו דאי"ז שמצד הביטול דקדושה אין דבר ומציאות כלל, דאדרבא בקדושה הרי ישנו הכל (ס'איז דא' אלץ), אלא שענין הביטול הוא כדיוק הלשון (דסיהרא) לית לה מגרמה כלום, שלא נאמר בזה שביטולה הוא דלית לה כלום סתם (בלי תיבת לגרמה), כ"א דלית לה מגרמה כלום מצד עצמה. אבל מצד (ועי"ז) ביטולה להיו"ד, ספי' היסוד, הנה יש לה הכל. וזהו ג"כ ביאור המשך המאמר, שלאחר שביאר⁴⁴ שבקדושה הוא ביטול, הנה מסביר⁴⁵ שאין זה שאין לו דבר, כ"א אדרבא, עי"ז יש לו הכל (שבהדלי"ת דמלכות יש היו"ד דספי' היסוד). וכמו שממשיך בהמאמר (שם) בביאור מאמר רב מתיבתא⁴⁶ דמאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר, שמצד הביטול דקדושה (איהו זעיר) ישנו גילוי והשפעה יותר מהריבוי (איהו רב) שבלעו"ז. וכן הוא גם בעבודה, כידוע שאין הכוונה בענין הביטול בחי' אסקופה הנדרסת ח"ו, דאדרבא, עבודת ה' צ"ל בהרחבה וכמ"ש⁴⁷ ואתהלכה ברחבה, שבהנהגה בעניני קדושה, בלימוד התורה וקיום המצוות וכו' צ"ל הגבהה וכו'. ומה שצ"ל ביטול הוא בתור הקדמה, שע"י

41 ראה תר"א שם. 42 ראה אגה"ק ס"ה ובכ"מ. 43 בס"ז. 44 בס"ו. 45 בס"ז. 46 זח"א קכב, ב. זח"ג קסא, א. 47 תהלים קיט, מה.

בשביל הגילוי) בהקדים מה שמבאר כ"ק אדה"ז בתניא פמ"ט שהביטול שצ"ל אצל כ"א מישראל הוא כמים הפנים לפנים. כמו שהקב"ה כביכול הניח וסילק לצד אחד דרך משל את אורו הגדול הבלתי תכלית כו' והניח כל צבא מעלה הקדושים והשרה שכינתו עלינו כו' ובנו בחרת מכל עם ולשון כו' וקרבתנו וכו' כאשר ישים כו' אזי ממילא כמים הפנים לפנים תתלהט נפשו כו' להניח ולעזוב כל אשר לו כו'². וכיון שהביטול הוא כמים הפנים לפנים, מובן דכשם שאצל האדם הנה לאחר שהתבוננות הנ"ל פעלה הביטול דלהניח ולעזוב כל אשר לו, תכלית הביטול הוא לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ע"י התורה ומצוותי⁴⁸, הנה עד"ז הוא ג"כ למעלה (שזה מעורר עבודת האדם בדוגמא לזה), מה שבתחלת סדר ההשתל' הניח וסילק את אורו הגדול לצד אחד הוא

ביטול זה דונפשי כעפר לכל תהי' יהי' פתח לבי בתורתך, ע"ד הנ"ל שע"י הביטול יש לו הכל.

(א) וכיון שנקודת ההמשך (דבאתי לגני) הוא דתכלית הכוונה היא שיהי' דירה לו ית' בתחתונים, דכוונה זו נוגעת לכל סדר ההשתל', מובן שגם זה שתכלית הביטול (דאות ד') הוא בשביל הגילוי (דאות יו"ד) (המתבאר בסעיף זה) ישנו בכללות סדר ההשתל' (וכפי שיתבאר לקמן בעולמות, נשמות, תורה וכו').

(ב) וכיון שהביטול בא ע"י ההתבוננות בהצמצום הא' כמים הפנים לפנים מובן שהוא בתכלית השלימות. דהנה צמצום זה שהקב"ה כביכול הניח אורו הגדול לצד אחד, הוא בבחי' סילוק לגמרי. דזהו ההפרש בין צמצום הראשון לשאר הצמצומים, דצמצום הראשון הוא סילוק אור הראשון לגמרי, משא"כ שאר הצמצומים הם מיעוט האור, שבהשתלשלות ממדריגה למדריגה מתמעט האור, נמשכת הארה ע"י פרסא ומסך וכו' [ומה שהצמצום הא' הוא בדרך סילוק הוא מפני שדוקא ע"י צמצום כזה אפשר להיות התהוות מציאות העולמות, וכדאיתא בע"ח דתחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות וכו' ולא הי' מקום לעמידת העולמות ואח"כ צמצם א"ע, שהו"ע צמצום הראשון שהוא בבחי' סילוק לגמרי, ולולא שהי' הצמצום באופן כזה (בבחי' סילוק), לא הי' אפשר להיות התהוות מציאות עולמות]. וכיון שהצמצום הי' בדרך סילוק לגמרי [וכדאיתא בתניא (שם) סילק את אורו הגדול] מובן שכמים הפנים לפנים, הנה גם ביטול האדם הבא ע"י התבוננות זו (כנ"ל) הוא ג"כ בתכלית שלימות הביטול, בדוגמת הצמצום דלמעלה.

בשביל הגילוי שלאח"ז. ובל' הע"ח (בתחלתו) דטרם שנאצלו הנאצלים כו' הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות ולא הי' מקום לעמידת העולמות כו' ואח"כ צמצם עצמו וכו' והמשיך קו ישר ודק וכו', הנה גם צמצום זה תכליתו [אינו בשביל הצמצום כ"א בשביל] המשכת הקו שע"י הצמצום. ובל' תורת הבעש"ט⁴⁹ זהו ענין ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור (כמבואר שם) כלומר ויאמר הש"י מכח מדת אלקים שהוא מדת גבורה המצמצם האור מתמת זה יהי אור המתקיים שיוכל העולם לסובלו. היינו דכוונת הצמצום אינה בשביל הצמצום עצמו כ"א שע"י יהי אור המתקבל ומתקיים. וכמו שמבאר בזה הה"מ נ"ע בארוכה⁵⁰ דזהו מ"ש ויהי אור [דבשאר הנבראים נאמר ויהי כן, משא"כ כאן שנאמר ויהי אור] וגם ארז"ל⁵⁰ דכל מקום שנא' ויהי אינו אלא ל' צער, שזהו משום שהאור שנמשך אח"כ בפועל (ע"י הצמצום דויאמר אלקים) אינו בדומה (קומט ער ניט) להאור כמו שהוא בהצמצום, היינו בכוונת הצמצום (ווי דער אור שטייט אין צמצום). והיינו דהאור שבהמאמר דויאמר אלקים אינו האור הנמשך אח"כ בפועל, בהקו קצר ודק (בל' הע"ח הנ"ל) [ולכן לא נאמר ויהי כן, כיון שאינו אותו האור שבויאמר אלקים יהי אור] אלא הוא אור אחר (אן אנדער אור). ולכן נאמר ע"ז ויהי, שהוא ל' צער וצמצום, אמנם ע"י נעשה אור המתקיים.

(ה) והנה מה שנת"ל דכוונת הצמצום הוא בשביל הגילוי הוא בעיקר בצמצום הראשון דוקא. כמבואר בארוכה במאמרי בעל ההילולא דשנת תש"ב⁵¹, דהנה ידוע דהצמצום הראשון שהי' באוא"ס ב"ה חלוק מהצמצומים דסדר השתל' דהצמצומים דסדר ההשתל' הוא רק מיעוט אור בלבד והיינו שבההשתל' ממדריגה למדריגה מתמעט האור ע"י הצמצום [מסך ופרסא וכיו"ב], משא"כ בצמצום הראשון שהוא סילוק אור הראשון לגמרי, ודוקא בצמצום זה שהוא בדרך סילוק ישנו ענין נפלא שאינו בהצמצומים דס' השתל'. והענין הוא, כמבואר שם ובהמשך תער"ב לכ"ק אדמו"ר נ"ע⁵², דמעלת הצמצום (שבדרך סילוק דוקא) אינה רק בשביל שיהי' אצילות האורות, כ"א בעיקר בכדי שיוכל להיות התהוות הכלים. וכמו שתירץ בע"ח⁵³ מה שהי' הצמצום בדרך סילוק דוקא ולא הי' ענין הקו דק ע"י מיעוט בלבד, שזהו משום דאם הי' נשאר בתחילה הקו דא"ס [כמו שהוא ע"י צמצום בדרך מיעוט האור בלבד ולא סילוק] לא הי' אפשר להיות התהוות מציאות כלים. וע"י שהי' הצמצום בדרך

49) כש"ט לב, ב. וראה לקו"ת מסעי צה, ב. 50) אור תורה ב, ב. וראה ג"כ שם נט, ד. 50*) מגילה י, ב. ויק"ר פ"א, ד. 51) ספה"מ תש"ב ע' 28 ואילך. 52) ע' יג. 53) ש"א סוף ענף ג.

סילוק האור, הנה לכל לראש נתגלה ענין הגבול, הרשימו [שהוא שרש הכלים] היא בגילוי, וגם אור הקו הנמשך אחר הצמצום ה"ה בא ע"י הפסק הצמצום, ואינו כמו האוא"ס (אפילו האור הגבול) שלפני הצמצום [וכנ"ל בתורת הה"מ בהטעם שלא נאמר ויהי כן אלא ויהי אור], ועי"ז נעשה התהוות הכלים ומקבלים בתוכם את אור הקו. ועי"ז נעשה אח"כ עוד ענין נפלא⁵⁴ שהכלים מתתקנים באופן כזה עד שלא רק שמקבלים בקבלה טובה את בחי' אור הגבול שלמע' ואינם מתבטלים ממציאותם (שג"ז הו"ע של חידוש, כנ"ל) אלא עוד זאת שהם מקבלים גם את בחי' אור הבל"ג⁵⁵, ונשארים במציאותם⁵⁶.

(ג) וגודל ההפלאה לגבי שאר הצמצומים היא: דבצמצום בדרך מיעוט האור, הנה לא זו בלבד שהאור הנמשך ע"י הצמצום גם כמו שהוא לפה"צ הוא בערך לכמו שהוא לאחה"צ, אלא שגם כללות האור שלפה"צ הוא בבחי' שייכות להאור שלאחה"צ. משא"כ בהמשכה שע"י צמצום הראשון שבדרך סילוק האור – הנה אף שגם אור הגבול (אור הקו) הנמשך לאחה"צ הוא שלא בערך לכמו שהוא לפה"צ (ראה הערה הבאה), אעפ"כ, הנה לא זו בלבד ש(ע"י שהצמצום הוא בדרך סילוק האור לגמרי) נמשך אור הגבול לאחה"צ והכלים מקבלים אותו בקבלה טובה, כ"א שנמשך גם כללות האור שלפה"צ והיינו אור הבל"ג (ראה הערה הבאה), והכלים מקבלים אותו כו⁵⁴.

(ד) כי אחר שנתגלה (ע"י הצמצום) בחי' כח הגבול שבא"ס הרי"ז מגביל גם את האוא"ס הבל"ג, והיינו שהאור שנתצמצם ונתעלם, שזהו האור הבל"ג ה"ה בא בבחי' גבול ע"י הרשימו (כח הגבול). דלהיות שפעולת הצמצום הוא שיתגלה כח הגבול שבא"ס, לזאת הנה כמו שקודם הצמצום כשהי' התגלות בחי' אוא"ס הבלתי בע"ג הרי הי' התגברות האור הזה הבל"ג על בחי' כח הגבול שלא הי' ניכר כלל, דגם כח הגבול הכלול בעצמותו הוא בלי גבולי ואינו אלא משלימות עצמותו ית' ויתעלה, וכדאיתא בעבוה"ק⁵⁵ דא"ס הוא שלימות מבלי חסרון ח"ו, וא"ת שיש לו כח בבלי גבול ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו, אלא כשם שיש לו כח בבלי גבול כך יש לו כח בגבול, הרי שגם ענינו של כח הגבול שלפה"צ הוא בל"ג, כמו"כ הנה לאחר הצמצום שהי' רצונו ית' שיהי' התגלות בחי' כח הגבול, הכח הגבול מגביל גם בחי' האוא"ס הבל"ג, ועי"ז בא אור הבל"ג בבחי' גבול, וכמבואר במאמרי אה"ק דבעל ההילולא⁵⁶.

(54) ראה ספה"מ קונטרסים ח"א ע' 130. (55) ח"א רפ"ח. (56) ספה"מ קונטרסים ח"א ע' 132. וראה שם עוד פרטים בהמבואר בפנים.

ו) והנה כל הענינים (שלמעלה) דוגמתם גם בעבודת נש"י, וכן הוא במה שנת"ל שע"י הצמצום נמשך הגילוי. והענין הוא, דהנה כללות העבודה מתחלקת בהעבודה שבבחי' פנים והעבודה שבבחי' אחר⁶². והחילוק שביניהם, בכללות, הוא בדוגמת החילוק (כפשוטו) שבין פנים ואחר, שבכללות הוא ענין העורף. דהנה הפנים⁶² מה שנקרא כן (בשם פנים), הוא משום דבו נתגלה הפנימיות וכן בו נמצאים החושים בגלוי, חוש הראי' בעינים, חוש השמיעה באזנים, חוש הריח בחוטם, הדיבור בפה. משא"כ באחר, בהעורף, הנה החיות הוא בעולם. ועד"ז יובן למעלה החילוק שבין האור שלפני הצמצום ולאחר הצמצום, וכמו שנת"ל שהאור הנמשך ע"י הצמצום הוא שלא בערך ואינו בדומה להאור שלפני הצמצום [כי מכיון שהמשכתו הוא ע"י הפסק הצמצום שבבחי' סילוק אור הראשון לגמרי לכן האור הנמשך ע"י הוא בבחי' אור חדש (וכנ"ל מתורת הה"מ דויהי אור (חדש) ולא ויהי כן (הוא דויאמר אלקים))] עד שהאור שלאח"ה"צ לגבי לפנה"צ הוא בערך האחר לגבי פנים. ועד"ז העבודה שבבחי' אחר לגבי העבודה שבבחי' פנים שאינם בערך זל"ז. אמנם אעפ"כ, הנה ע"ד שנת"ל בענין הצמצום, שע"י הצמצום נמשך גם לאחר הצמצום האור שלפני הצמצום (ואפילו בחי' אור הבל"ג), עד"ז הוא ג"כ

אלא שכיון שהאור לאחר הצמצום הוא בעולם הרי"ז בדוגמת היו"ד שבהדלי"ת, שהיא פרט מאחורי הדלי"ת ולא בקו בפ"ע כבה"א.

טו) ותכלית הכוונה בבריאת העולמות (והצמצום) הוא בשביל ישראל⁵⁷, כידוע שמה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים הוא בשביל ישראל. וכתורת הה"מ⁵⁸ שהצמצום הוא בשביל ישראל, צדיקים כדמיון אב המצמצם את שכלו בשביל בנו הקטן. ואע"פ שישראל ה"ז בחי' ציור אדם, מ"מ ישנו ג"כ בחי' ישראל כמו שהם למע' מציור אדם, וכמא⁵⁹ ישראל עלו במחשבה, שהדיוק בזה הוא דעלו בבחי' המחשבה, היינו בבחי' הכי נעלית שבמחשבה, וגם למעלה מבחי' מחשבה גם למעלה ממח' הקדומה דא"ק. וכמבואר בהמשך תרס"ו⁶⁰ ותער"ב דמה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים הוא בשביל ישראל, דנש"י כלולים גם בהבחי' דנשתוקק ונתאוה הקב"ה כו', וכמאמר⁶¹ במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים, ועמך כולם צדיקים. ומזה מובן דגם הצמצום הראשון (קודם ציור ומציאות אדם) הוא ג"כ בשביל ישראל.

57 פרש"י ר"פ בראשית. 58 לקו"א בתחלתו. ובכ"מ. 59 ב"ר רפ"א. 60 ע' ש.נא.

61 רות רבה רפ"ב. 62 ראה בארוכה תו"א פד, ב ואל"ך. *62 ראה תו"א כג, ג. שם צג, ב.

בעבודה שגם באופן העבודה שבבחי' אחר מאיר בחי' הפנים [וכן נמשך באופן כזה בנשמות ותורה (וכפי שיתבאר לקמן)].

ז) וביאור הענין הוא, שהעבודה שבבחי' פנים היא (בכללות) העבודה כמו שהיא מצד עולם האצילות, והעבודה שבבחי' אחר היא (בכללות) העבודה שמצד עולמות ב"ע. דהנה עולם האצילות, בכללות הוא כמו שסדר ההשתל' והעולמות הם (שטייען) מצד אלקות. דאצילות הוא מל' אצלו וסמוך, וכדאיתא בפרדס⁶³ ונקרא עולם האחדות, דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד, כדאיתא בהקדמת תקו"ז⁶⁴. ועולמות ב"ע נקראים עלמא דפרודא, ומשם יפרד, שזהו היפך מעולם האחדות (אצילות). ועד"ז הם ב' אופני העבודה דפנים ואחר, דבאצילות העבודה היא בבחי' פנים (שאלקות הוא בגילוי), ובעולמות ב"ע העבודה היא בבחי' אחר, דהנהגה שבב"ע הוא בבחי' אחרי הוי' אלקיכם תלכו⁶⁵, ובל' הידוע⁶⁶ שבב"ע עולמות הם בפשיטות ואלקות הוא בהתחדשות, שזהו"ע בחי' אחר (שאלקות הוא בבחי' העלם)⁶⁷. וע"ז ההוראה, דהן אמת

טז) ובכללות, בחי' אחר ופנים דקדושה הוא גם החילוק שבין זמן הגלות ללע"ל (ולזמן שביהמ"ק הי' קיים). כמבואר בתו"א ד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק⁶² דבזמן הגלות נאמר⁶⁷ מחה אמחה את זכר עמלק גו', מלחמה לה' בעמלק גו', כי עבודת האדם מצ"ע היא באופן דאחרי הוי' אלקיכם תלכו, בבחי' אחר בלבד. ולכן אפשר להיות אז ההתנגדות דעמלק, וכמו שהי' בפעם הראשונה, בדרך בצאתכם ממצרים, וישראל נמצאו במדבר (שענין המדבר הוא בחי' אחר, כמ"ש לכתך אחרי במדבר) הנה משו"ז ויזנב בך כל הנחשלים אחרך⁶⁸. וזהו ג"כ בחי' פרעה, דפרעה אותיות הערף⁶⁹, וע"ד שעמלק הוא אותיות מלק, מל' ומלק את ראשו ממול ערפו. וע"י המלחמה בעמלק, שהו"ע העבודה בבחי' אחרי הוי' גו' ולאחר הקדמת קיום מצות מינוי מלך [כידוע⁷⁰ בהג' מצוות שנצטוו ישראל בכניסתם לארץ, שצ"ל הקדמת מינוי מלך למחיית עמלק, ולאח"ז] באים לקיום מצות בנין ביהמ"ק, שאז העבודה היא בבחי' פנים. ועז"נ⁷¹ והי' בהניח הוי' אלקיך לך מכל אויביך מסביב גו', שאז יהי' העבודה דמחה תמחה (האדם עצמו) את זכר עמלק, שבכללות יהי' זה כבנין ביהמ"ק השלישי, אבל עד אז, ובפרט בזמן הגלות העבודה היא בבחי' אחר.

63 שער אבי"ע בתחלתו. 64 ג, ב. 65 ראה יג, ה. 66 ד"ה בסוכות תשבו תשו" פכ"ז. 67 בשלח יז, יד-טז. 68 תצא כה, יח. 69 לקו"ת להאריז"ל פ' וישב ור"פ שמות. ובכ"מ. 70 סנהדרין כ, ב. 71 תצא שם, יט.

ש[התורה על הרוב תדבר⁷²] והעבודה היא בבחי' אחרי הוי' אלקיכם תלכו⁷¹, בדוגמת העבודה שהי' לפני מ"ת, כמ"ש⁷⁶ לכתך אחרי במדבר⁷⁷, אמנם כדי שיהי' קיום להעבודה (שבבחי' אחר) ותפעול פעולתה צריך נתינת כח לזה ע"י שיתבונן שמצד פנימיות נפשו ופנימיות לבבו הוא (תמיד) בבחי' פנים, כפס"ד הרמב"ם הידוע בהל' גירושין ספ"ב, דכאו"א מישראל באיזה מעמד ומצב שיהי' רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו כו', וכמו"כ יתבונן בזה שאפילו בשעת החטא היתה באמנה אתו ית'⁷⁷, כיון ש(פנימיות נפשו) הוא חלק אלוקה ממעל ממש. וע"י התבוננות זו, אע"פ שמצד מצבו הוא בבחי' אתכפיא ולא הגיע עדיין לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו [שאז מתבטל כל ענין הצמצום ולעו"ז], הנה מ"מ יש לו (מההתבוננות שבפנימיות נפשו ולבו, הוא בבחי' פנים) נתינת כח והארה והשפעה עד להשפעה גלוי' גם בנוגע לחיצוניות נפשו (אחור דנפשו), בעבודתו שבבחי' אחרי הוי' אלקיכם תלכו, העבודה שבבחי' אחר. ועד שזה פועל גם על לבושי דמחדו"מ, שביחד עם זה שהענינים נעשים בפועל, דהמעשה הוא העיקר, הנה ע"י שמאיר הארה מפנימיות נפשו (שע"י ההתבוננות) יש לו בזה (נוסף על המעשה בפועל) גם חיות ונעימות ועד שיש לו גם תענוג. וכמו שנת"ל (מהרמב"ם הנ"ל) דאף שכופין אותו כו' אמנם כשאומר רוצה אני הנה זהו רצונו האמיתי, שהרי תורת אמת אומר ע"ז שזהו לרצונו⁷⁸, שזהו מצד הארת פנימיות נפשו שבאה בגילוי ופועלת גם על חיצוניות נפשו⁷⁹, ובחי' פנים מאיר גם בהעבודה שמצד עצמה היא בבחי' אחר.

יז) וגם כשמתבונן בפנימיות העולמות ובפנימיות הנשמה (כמבואר בתו"א⁶²) מ"מ עבודתו היא בבחי' אחר בלבד. דהעבודה בבחי' אהבה בתענוגים (אמיתית בחי' פנימיות) ענינה קבלת שכר מעין עוה"ב, ועכשיו העבודה היא היום לעשותם⁷³ בלבד⁷⁴. ורק בצדיקים, שלכם חלל בקרבם ואצלם הוא הסרת הבגדים הצואים לגמרי, שמואסים מאד בתענוגי עוה"ז, ועבודתם היא בבחי' אהבה בתענוגים⁷⁵ הנה אצלם גם עתה העבודה בבחי' פנים.

יח) ראה הערה טז.

יט) דגם עתה (בזמן הגלות) נמשך אצל כאו"א מישראל הארה ומעין מהעבודה שבבחי' פנים. דהרי כאו"א מישראל אומר בכל יום ואהבת את הוי' אלקיך בכל

72) מו"נ ח"ג פל"ד. 73) ראה ג"כ תניא ספ"מ. 74) ראה עירובין כב, א. 75) ראה תניא פ"י. 76) ירמי' ב, ב. 77) תניא ספכ"ד. 78) ויקרא א, ג. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ד הט"ז.

ח) והנה כמו שהוא בתחלת ההשתלשלות (בענין הצמצום) ובעבודה, כן הוא גם בנשמות. וכמו שמבאר כ"ק אדהא"מ בשער התשובה⁷⁹ [בקיצור] במאחז"ל⁸⁰ שהשבטים אמרו ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. דידוע הדיוק בזה⁸¹, דמהו"ע ההקדמה שהקדימו כשם שאין בלבך, דלכאור' הול"ל רק אין בלבנו אלא אחד, וכן מהו ההו"א שבאו השבטים לשלול. אך הענין הוא, דההקדמה דכשם שאין בלבך אלא אחד הוא הסבר ונתינת טעם למה שאמרו אין בלבנו אלא אחד. דאע"פ שהשבטים הם בבחי' מרכבתא תתאה דעולם הבריאה², התחלת עולמות ב"ע, עלמא דפרודא, דכללות ענין עולמות האלו הוא בבחי' פירוד כמ"ש ומשם יפרד, אחרי ה"א (כנ"ל) הנה אעפ"כ אין בלבנו אלא אחד. והיינו, דאף ש(גם בשלימות העבודה דעולם הבריאה הנה) העבודה בגלוי היא בבחי' ועד שהוא רק חילופי אתון דאחד⁸³, והיינו שהעבודה היא בבחי' אחרי הוי' אלקיכם גו', מ"מ בלבנו דהיינו בפנימיות הלב הוא בבחי' אחד. והנתינת כח ע"ז שגם (בהשבטים) בהיותם בב"ע, עלמא דפרודא, יהי' בפנימיות הלב בבחי' אחד, היא מצד שאין בלבך אלא אחד (כנ"ל) שזהו הסברה ונתינת טעם ע"ז שאין בלבנו אלא אחד). שבחי' של יעקב (בלבך) שמקומו הוא בעולם האצילות, ולא עוד אלא שהוא בחר שבאבות⁸⁴, שהאבות הן הן המרכבה⁸⁵, ולכן עבודתו וכו' היא בבחי' אחד, הנה זה ממשיך⁸⁶ גם בלבנו (דהשבטים, בב"ע) אלא אחד (הביטול וכו' דאחד). אמנם אעפ"כ אומרים על המשכה זו כשם כו' כך כו', היינו דאי"ז אותו הענין ממש. וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ בהדרושים⁸⁶ דמה שאמרו כשם שאין בלבך כו' כך כו' הוא ממש ענין המאמר⁸⁷ כגוונא דאינון מתייחדין לעילא אוף הכי איהי

לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך (שהו"ע העבודה בבחי' פנים. ראה בתו"א⁶²), גם כשעבודתו היא במצב דאחרי הוי' גו'.

כ) וזהו מ"ש⁸² ששם עלו שבטים שבטי ייה, די"ה קאי על אצילות, והיות דהשבטים הם נשמות דב"ע לכן צ"ל עלו, עלי', בכדי שיהיו שבטי ייה.

כא) להיות שבחי' יעקב, הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, לכן נמשך ע"י מהביטול דאצילות גם בבריאה.

(79) פכ"ה"כ"ו. (80) פסחים נו, א. (81) אוה"ת שבעה ערה 86. (82) תהלים קכב, ד. תו"א הוספות בתחלתן. (83) זח"ב קלד, א. תניא שעהיה"א פ"ז. (84) ב"ר פע"ו, א. (85) שם פמ"ז, ו. (86) אוה"ת תצוה ע' א'ת'רסד. (87) זח"ב קלה, א.

אתיחדת לתתא בכורסייא למיהוי אחד באחד⁸⁷ כו', שע"י שאינון מתייחדין לעילא באחד נמשך כמו"כ לתתא בכורסייא למיהוי אחד באחד [עד שנמשך כן גם בהי"ב שבטיים, כמבואר שם בארוכה שזהו הי"ב גבולי אלכסון הנעשים מהתכללות הו' קצוות (דהו' מדות) זב"ז], אבל מ"מ זהו כגוונא בלבד, ואינו אותו הענין ממש כמו שהוא באצילות. וכמו"כ הוא במה שאמרו השבטים (כנ"ל שכן נמשך בהי"ב שבטיים) כשם שאין כו' כך כו' דמבחי' יחו"ע שבלבך, שבאצילות, נמשך לנו (בבי"ע) להיות בבחי' יחו"ת ג"כ להיות בבחי' ביטול היש לאין אבל לא כמו יחו"ע ממש רק כשם כו' כך כו'. וזהו מה שגם בנשמות דבי"ע (נשמות השבטים) נמשך הארה מנשמות דאצילות (נשמת יעקב). ע"ד שהוא בכללות ההשתל' ובעבודה.

ט) והנה מזה שבנשמות נמשך מבחי' פנים גם בבחי' אחר (כנ"ל בארוכה) מובן דגם בתורה [דאסתכל באורייתא וברא עלמא⁸⁸] בחי' פנים תורה מאירה בבחי' אחר שבה. ויובן זה עפ"י מה שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש בהמשך וככה תרל"ז [דהשנה היא שנת המאה לאמירתו]⁸⁹ דבתורה ישנם ד' בחינות⁹⁰. דהנה כתיב⁹¹ תורה ציוה לנו משה מורשה גו' שהתורה ניתנה לנו בירושה, שלשון מורשה הוא ג"כ ל' ירושה⁹⁰, ולכאו' הלא ארז"ל⁹¹ התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, וה"ז היפך הדרש מורשה ל' ירושה, ופעם מצינו בדברי רז"ל⁹² שהתורה ניתנה לנו במתנה ופעם מצינו שהתורה נק' בשם כלה כדרשת חז"ל⁹³ [עה"כ דתורה ציוה לנו וגו'] א"ת מורשה אלא מאורסה שהתורה היא כלה מאורסה לאיש הם נש"י כו'. והנה כל הד' בחי' אלו ה"ה ענינים ונושאים שונים זמ"ז שהרי ענין הירושה הוא דבר שבא בהכרח שהרי המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל⁹⁴ שמצות ירושה היא ע"פ ההכרח כו'. וענין מתנה הוא מדעת הנותן דאם הנותן רוצה ליתן המתנה ה"ז טוב ובא"ל ה"ה אינו של המקבל כלל, וענין התקן עצמך ה"ז ע"י עבודה דוקא שכאשר יעבוד בטוב, אזי טיב עבודתו אשר עבד בה יגיע לו וכשאין העבודה כ"כ לא יש אצלו, שז"ע מה שמזרז לומר התקן עצמך ללמוד

כב) ברוב הדרושים מובא שיש בתורה ג' מדריגות, אבל בהמשך זה (דתרל"ז) מחלק ומבאר ד' בחינות.

* (87) כן הוא במאמר הנ"ל וכנראה הוא קיצור לשון זההר. (88) שם קסא, ב. (89) פס"ו ואילך. (90) ראה סנהדרין נט, א. שם צא, ב. (91) אבות פ"ב מ"ב. (92) נדרים נה, א. (93) ברכות נו, א. וש"נ. (94) קידושין פג, א.

לפי שאינה ירושה הבאה בהכרח, וגם אינו מתנה שנותנים גם אם לא עבד כ"כ, כ"א התקן עצמך ליגע את עצמך בלימוד התורה שע"ז יצליח לו כו'. וענין מה שהתורה נקראת כלה זהו ג"כ ענין אחר כו'. והענין הוא⁹⁵ דהנה קיום התורה א"א כ"א ע"י יגיעה עצומה כו' וכמארז"ל⁹⁶ יגעת ומצאת תאמין, לא יגעת ומצאת אל תאמין כי בלתי היגיעה א"א למצוא דברי תורה, וכענין אמרם התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך שתאמר שתבוא גם בלתי יגיעה כלל כו' ולפ"ע העבודה אשר יעבוד בלימוד התורה לפי"ע זה יגדל בהבנת התורה והמשכת אלקות שנמשך ע"י לימודו ויגיעתו בתורה כו' וע"ז הוא שארז"ל⁹⁷ כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שממשיך המשכת אלקות בתורה, ובבחי' המשכה זו נק' נש"י בשם חתן והתורה נק' כלה כו' ומה שהקב"ה קורא ושונה זהו כנגדו דוקא, היינו ע"י שהאדם קורא ושונה. וענין ירושה ומתנה הוא⁹⁸ דהנה כל ענין מעשה המצוות [דגדול לימוד שמביא לידי מעשה⁹⁹] שנתלבשו בדברים גשמיים הוא בכדי לברר ניצוצות דתוהו שנפלו בשבה"כ [שהם אורות מרובים, בכמות ובאיכות], וע"י בחי' בירור זה ע"ז יורשים כח"ב דתהו, ומפני כי זהו לא לפי ערך הבירור כו' [וכידוע דהבירור דעתה הוא רק בז"ת דתהו וע"ז יורשים בדרך ממילא גם כח"ב דתהו, כמבואר בהמשך ד"ה אל תצר את מואב לאדהא"מ¹⁰⁰] לכן נקרא ירושה. וכאשר זוכה לבוא לידי ירושה זו אז נותנים במתנה היינו שנמשך מאוא"ס בחי' שלמעלה מתהו שזהו בחי' מתנה היינו מה שא"א כלל להגיע כ"א בדרך מתנה לבד. והיינו שזהו למעלה מירושה שהגם שגם ירושה אינו מה שמרויח ע"י יגיעתו עכ"ז יש לו שייכות שהרי מפני מה הבן יורש את אביו מפני כי בא ממנו כו'. הרי שענין הירושה בא למי שיש לו קישור וחיבור ושייכות עמו כו'. ועד"ז יובן בנמשל שלפי שמברר ניצוצים דתהו [נעשה בחי' אח לטובה לעשן] ולכן נותנים לו בדרך ירושה בחי' אורות כח"ב דתהו כו'. ואמנם ענין המתנה הוא מה שלא בא ע"י פעולתו כלל כו'. ובנמשל הוא כו' מה שאין אתעדלת מגיע לשם א"כ ההמשכה משם זהו מתנה. וזהו משארז"ל¹⁰¹ ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, ולכאו' צ"ל הלא ארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, וע"כ לא ימצא בעולם שעה א' פנוי' שלא ילמדו באותו זמן כלל, שיש מי שאין לו פנאי ביום ולומד כלילה, ועיקר הלימוד הוא ביום

95) וככה תרל"ז פס"ז. 96) מגילה ו, ב. 97) ראה יל"ש איכה רמז תתרלד. תדבאר רי רפ"ח. 98) וככה שם פס"ח. 99) קידושין מ, ב. 100) ע' 12 ואילך (מאמרי אדמוה"א דברים ח"א ע' י ואילך). 101) ע"ז ג, ב.

כמאמר¹⁰² אנו פועלי דיממא אנו, ומ"מ אמרו ג"כ¹⁰² לא אברי לילה אלא לגירסא, ונמצא כי כל היום וכל הלילה לא ימצא שעה א' פנוי' שלא ימצא א' מישראל שלא ילמד בעת ההיא, וא"כ הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ומה"ע מה שג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה כו'. גם לשון יושב ועוסק בתורה מהו כו'. אך הענין הוא כנ"ל דמ"ש כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, היינו שנמשך לפי"ע יגיעתו ועבודתו, שזהו דיוק הל' כנגדו, והיינו שהוא בחי' שבמדה"ג. משא"כ מ"ש ג' שעות ראשונות קאי על ההמשכה [שלמע' ממדוה"ג לגמרי] שנמשך בבחי' מתנה מלמע' גם שלא ע"י אתעדל"ת כו' ולכן נאמר ע"ז יושב, בדוגמת השפלת היושב [שבעת ישיבתו נשפל ראשו למטה], ועוסק בתורה. וג' ראשונות קאי על בחי' שלמע' ממדוה"ג בדוגמא להג"ר שמובא בספרי קבלה בכ"מ. ומ"מ גם בחי' זו שלמע' מאתעדל"ת כלל נמשכת ע"י שתחלה ישנה היגיעה והירושה שנת"ל [וזהו"ע תלמודו בידו¹⁰³], שע"י נותנים לו במתנה גם בחי' זו. ובכללות, הנה זהו כללות החילוק שבין גליא תורה לפנימיות התורה. דגליא תורה היא בחי' התורה שבאה במדידה והגבלה, וכדאיתא בגמרא מנחות¹⁰⁴ שאפשר להיות מציאות שילמד אדם כל התורה כולה, הרי דישנה בחי' בתורה הבאה בהגבלה. ואעפ"כ נאמר¹⁰⁵ ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ועוד יותר, ואהי' אצלו גו' שעשועים גו' לפניו¹⁰⁶ שזה קאי על בחי' פנימיות התורה. וזהו"ע בחי' פנים ואחור תורה, היינו בחי' פנימיות וגליא תורה, ובחי' פנים תורה מאירה גם בבחי' אחור. ומב' בחי' אלו דפנים ואחור שבתורה נמשך אח"כ למטה בנשמות ב' הבחי' פנים ואחור וכן מה שבחי' פנים דנשמות מאירה בבחי' אחור.

י) וזהו גם כן הביאור במ"ש¹⁰⁷ זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי, וארזי¹⁰⁸ שנענש דוד ע"ז. וכמבואר בלקו"ת¹⁰⁹ ובתו"א¹¹⁰ ובכ"מ¹¹¹ הטעם, שמה שנענש על שקרא את התורה זמירות הוא משום שאע"פ שתורה היא בבחי' זמירות, אמנם ישנה בחי' התורה שלמעלה מזה, שיר, ועד שבאי"ע למעלה יותר, שהיא בחי' שעשועים לפניו, בחי' שירו של הקב"ה ונעלמה מעיני כל חי¹¹² שזהו בחי' פנימיות התורה. ובחי' זו שבתורה, שהיא בבחי' שעשועים לפניו, ה"ה למעלה מכל מדוה"ג, באי"ע למעלה מבחי' זמירות תורה, אבל אעפ"כ היא נמשכת גם למטה, ולכן נאמר לדוד שזמירות קרית להו (ששיבח

102 עירובין סה, א. 103 פסחים נ, א. 104 צט, ב. 105 איוב יא, ט. 106 משלי ה, ל. 107 תהלים קיט, נד. 108 במדבר פ"ד, כ. סוטה לה, א. 109 במדבר יח, ג. 110 מקץ לא, סע"ג ואילך. 111 וככה שם. ועוד. 112 איוב כח, כא.

את התורה להיותה זמירות) בתמי', כיון דבתורה ישנה בחי' שבאי"ע למע' יותר מבחי' זמירות, בחי' שעשועים לפניו, בחי' שיר וטעמים שבתורה. וזוהי יובן מה שנענש בשכחה דוקא, והשכחה היתה בענין נשיאת הארון בכתף, שעונש זה הי' מדה כנגד מדה. והענין הוא, דענין הארון הוא שבו היו הלוחות וכמ"ש¹¹³ אין בארון רק שני הלוחות. וענין הלוחות הי' שלא הי' בהם ההתחלקות דפנים ואחור, כדאיתא בירושלמי¹¹⁴ עה"כ¹¹⁵ כתובים משני עבריהם מזה ומזה גו', שמכל צד היו יכולים לקרותם, מד' עבריהם כו', והיינו ש(הי' כולו פנים ו)לא הי' בו התחלקות דפנים ואחור. וזהו גם ענין מצות נשיאת הארון בכתף, שענינה לחבר את הכתף, והיינו בחי' אחור, להארוך, בכדי לבטלה עי"ז אל הארון (שבו היו הלוחות), בדוגמא לכמו שהוא בהלוחות שבארון עצמו, דאע"פ דמגילה כתובה פנים ואחור¹¹⁵ מ"מ ע"י הלוחות שבארון בחי' פנים ואחור (שבהמגילה) מתאחדים עד שנעשים אחד (בחי' פנים), ועד"ז הו"ע חיבור הכתף אל הארון (שבו הלוחות). ומהתאחדות בחי' פנים ואחור שע"י הלוחות, צריך להמשיך כן גם בלימוד התורה, שבחי' אחור דתורה (גליא דתורה) מתאחדת עם בחי' הפנים שבה (פנימיות התורה). וזהו מה שדוד נענש בשכחה דוקא, כי אין שכחה לפני כסא כבודך, מצד בחי' הפנימיות אין שייך השכחה. דכשהאדם שקוע (ליגט) בפנימיות נפשו באיזה ענין אז אין שייך שישכח ע"ז, כ"א דוקא כשמסירתו אל הענין הוא בבחי' אחור, בבחי' אחור דשימת לבו. ולכן נענש בשכחה, מדה כנגד מדה. להיות שבתורה שבח בחי' האחור, בחי' זמירות שבה בלבד. ולכן הי' עונש השכחה במצות נשיאת הארון בכתף, להיות שענינה שע"י (הלוחות שב) תורה הנה בחי' פנים ואחור (שבתורה) מתאחדים באופן שהם כולו פנים, כנ"ל דכתובים גו' מזה ומזה גו'.

יא) והנה לימוד התורה צ"ל בהקדמת (בל' הגמרא¹¹⁶) ברכו בתורה תחילה, היינו עבודת האדם לפני התורה. שזהו מה שאבא בנימין הי' מתפלל על תפלתו שתהא סמוכה למטתו¹¹⁷, שהטעם לזה הוא, כמו שמבאר כ"ק אדה"ז¹¹⁸, בכדי שלימוד התורה שלו יהי' לאחר התפלה, דהתפלה שלפני לימוד התורה היא בדוגמא להענין דברכו בתורה תחלה, ברכו (מל' המשכה) בתורה כו'. ומזה מובן, דכמו שבתורה, הנה בחי' פנים מאירה גם בבחי' אחור (כנ"ל בארוכה) הנה עד"ז צ"ל בהעבודה (דתפלה) שלפנ"ז, בהעבודה דיחוד ע

ויחודות.

(113) דה"ב ה, י. (114) שקלים פ"ו ה"א. (115) תשא לב, טו. * (115) ראה עירובין כא, א. (116) נדרים פא, א. ב"מ פה, ב. (117) ברכות ה, ב. (118) לקו"ת ברכה צו, ב. וראה שם ואתחנן ד, א.

(יב) והענין הוא, כמבואר בקונטרס עה"ח¹¹⁹ בארוכה, דהעבודה שמצד יחו"ת היא בבחי' אחרי הוי' אלקיכם תלכו, והעבודה שמצד יחו"ע היא בבחי' ביטול במציאות (היינו דבחי' יחו"ע ויחו"ת הם בחי' פנים ואחור בעבודה). והנה¹²⁰ התורה על הרוב תדבר, ובפרט בזמן הגלות, הנה עיקר העבודה היא בבחי' יחו"ת (אחרי הוי' אלקיכם תלכו), אבל גם אז צריך להיות זכירה דהעבודה שבבחי' יחו"ע [זכירה בדוגמת הזכירה דעמלק. דעמלק הוא אותיות מלק, מל' ומלק את ראשו ממול ערפו¹²¹, והיינו דמקום יניקתו הוא בבחי' אחור וענינו לפעול השכחה (כנ"ל דענין השכחה הוא מצד בחי' האחור). ולכן מזהיר הכתוב בנוגע אליו במיוחד זכור ואל תשכח¹²²]. שמזמן לזמן עכ"פ צ"ל עבודתו בבחי' יחו"ע, בכדי שיהי' קיום לעבודתו בבחי' יחו"ת צ"ל נתינת כח והארה ע"ז מהעבודה שבבחי' יחו"ע. ובחי' יחו"ע מאירה בבחי' יחו"ת. ובחי' יחו"ע (הנותנת כח לקיום העבודה שבבחי' יחו"ת) קשורה עם לימוד פנימיות התורה, כמבואר שם¹²³ דענין פנימיות התורה הוא כמ"ש¹²⁴ דע את אלקי אביך, והיינו לידע גדולתו וכו' ועי"ז נעשה (כסיום הכתוב) ועבדהו בלבב שלם, שהעבודה היא בשלימות (שזהו כנ"ל דבחי' פנים דתורה (פנימיות התורה) קשורה עם בחי' פנים שבעבודה, העבודה שבבחי' יחו"ע).

(יג) ובכללות, זהו (שבחי' פנים יומשך גם בבחי' אחור) שתכלית הכוונה הוא שיהי' עיקר שכינה בתחתונים. וכמבואר בפע"ח¹²⁵ דכל מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות מגיעים רק בבחי' חיצוניות ע"ק, ולע"ל יהי' גילוי בחי' פנימיות ע"ק. אמנם אעפ"כ הנה מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות ממשיכים השכר דימות המשיח ושל אח"ז¹²⁶, שכללות ענינו הוא כמ"ש¹²⁷ ולא יכנף עוד מוריך, ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו גו'¹²⁸ עד שיהי' בבחי' פנים בפנים, שבחי' פנימיות ע"ק יהי' בגלוי. ומה שפועלים עתה כן הוא ע"י שבזמן הגלות ישנו הנתינת כח דבחי' פנימיות התורה (שמצד בחי' פנימיות ע"ק), דטועמי' חיים זכו¹²⁹. ופנימיות התורה מביאה להעבודה בבחי' ביטול במציאות, שזה מביא לעבודה שכללות ענינה הוא יחו"ע, שעבודה זו קשורה עם פנימיות הנשמה, וכמבואר בכ"מ, וזהו הכנה קרובה שימושך

(ג) והיינו גילוי תורת הבעש"ט, והנשיאים שלאחריו עד בעל ההילולא.

(119) פ"ו. (120) שם פ"ו ואילך. (121) ויקרא ה, ח. (122) תצא כה, יד"ט. וראה תו"א פה, א ואילך. (123) בקונטרס עה"ח פי"ג. (124) דה"א כה, ט. (125) ש' הק"ש פט"ו. (126) תניא פל"ז. (127) ישע"ל, ל, כ. (128) שם מ, ה. (129) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282. וש"נ.

בדומה לזה (לעבודה זו), במדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה¹³⁰, והיינו שע"י יפוצו מעינותיך חוצה דוקא (בחי' פנימיות התורה שמצד בחי' פנימיות ע"ק כו' המביאה לעבודה שמצד פנימיות הנשמה וכו') קאתי מר דא מלכא משיחא¹³² (גילויי בחי' פנימיות ע"ק, עיקר שכינה, בתחתונים).

יד) וזהו (המשכת בחי' פנים באחור, ע"ד היו"ד בהדלי"ת) ג"כ כללות נקודת המאמר דבעל ההילולא, שהתחלתו הוא בבאתי לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחלה דעיקר שכינה בתחתונים היתה, ומוכן דמ"ש (במדרש) עיקר שכינה, הכוונה היא פנימיות השכינה¹³⁴, ששייכת להפנימיות דלמעלה עד לבחי' פנימיות ע"ק. ובחי' זו צ"ל בתחתונים דוקא, וזה נעשה ע"י עבודת האדם, עד שע"י העבודה פועלים כמו שממשיך בסיום המאמר¹³⁵ שמעמידים צבאות ה', ופותחים האוצרות הכמוסים, וכל הון יקר שבהאוצרות אשר אספו אבותיו והמלך בעצמו מחלקים אותם לאנשי הצבא ע"י פקידי החיל וראשי הצבא, שזה קאי, בכללות, על ראשיכם לשבטיכם, ראשי ונשיאי ישראל בכל דור ודור, דאפתטותי' דמשה בכל דרא ודרא¹³⁶ עד לנשיא דורינו בעל ההילולא, והקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם ויוליכנו קוממיות לארצנו בקרוב ממש, לקבל פני משיח צדקנו שילמד תורה את כל העם כולו¹³⁷, פנימיות התורה, ובעגלא דידן.

כד) שזהו מדה כנגד מדה, כידוע¹³¹ דענינו של משיח הוא יחידה, וכן פנימיות התורה היא ג"כ בחי' היחידה שבתורה. ועד"ז גם העבודה אז תהי' מצד בחי' יחידה שבנפש [שאז הפדי' היא באופן של שלום, וכמ"ש¹³² פדה בשלום נפשי וגו', שכתוב זה הוא מהשיעור תהלים דיו"ד שבט, וכמו שנת"ל בהמאמרים הקודמים¹³³ בארוכה].

כה) ויהי רצון שכן תהי' לנו.

(130) סוטה ח, ב. (131) ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ה הע' 36. ס"ו הע' 43. (132) תהלים נה, יט. (133) ד"ה פדה בשלום דיו"ד וכ' כסלו, ד"ה קטנתי די"ט כסלו. (134) ראה ג"כ ד"ה באתי לגני תישא פ"א (סה"מ מלוקט ח"א ע' ג). (135) פ"י. (136) זח"ג רעג, א. תקו"ז תסט קיב, א. קיד, א. תניא פמ"ב. (137) לקו"ת צו יז, א. שער האמונה פנ"ו.

[פתח דבר להוצאה הראשונה של ד"ה באתי לגני תשל"ז]

ב"ה.

בזה הננו מו"ל מאמר ד"ה באתי לגני מכ"ק אדמו"ר שליט"א שאמר
בהתועדויות דיו"ד שבט השתא.

המאמר נאמר ב' פעמים – בהתועדויות דיום ש"ק יו"ד שבט, ובמוצש"ק
– עם שינויים והוספות. כיסוד, מדפיסים המאמר שנאמר בפרסום יותר –
בהתועדות דמוצש"ק, וההוספות דיום ש"ק באים בההערות. המ"מ – הן לפני
המאמר והן לההוספות שבההערות – באים בשוה"ג.

מערכת,,אוצר החסידים"

טו שבט ה'תשל"ז. ברוקלין נ.י.

[עין יום] ארנס דאמאס א. כ'סוף - ה'ת"ס
 דפוסים יום (אנטיק), ה'ת"ס - דפוסים א' דאמאס
 דאמאס אום - אר"ן ו'ה'ת"ס קאפוס פ'ס'
 [ה'ת"ס - דפוסים ל' ו'ת"ס] ו'ה'ת"ס - א'י. ו'ה'ת"ס
 פ'ס' א'ין י'ז'ת"ס - ע'ת"ס - ה'ת"ס - א'ין א'ין א'ין ע'ת"ס
 ע'ת"ס א'ין י'ז'ת"ס

צילום כתי"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א - הוראות להמניחים
 בקשר עם אופן עריכת מאמר ד"ה באתי לגני תשל"ז

תולדות
 אר"ן
 1915

- לנסח בארץ. והמסכת השכינה נכסה ע"י ששה יוחאי נסמטה
 המסכת (2), דענינו הוא מ"ט (הרובה כה, ח) ועשו לי כקדש
 וכנחתי כהוקם, שבו וע"י הי' המסכת השכינה (3). והנה
 ההחלה המסכת הי' בהקדמות (ראה פרש"י - פקודי-לח"י-כ"ב),
 שבו אולם נצצי כ'יט"ס, וככ"ט (הרובה כו, טו) ועשית אה
 הקדמות למסכת עצי כ'יט"ס עוכרים. והענין בזה הוא [כ'ו
 - שפאר -

* באמר זה נאמר גם כיום ש"ק - עם סוגייתם והוספה.
 האים בהצורה.

(1) וידוע בהקדמת ואגדה רוב בודות התורה נגזרו על
 וכן בדות סובות, כדאיתא באג"ק (כ"ג) בנודע לאגדה ככ"ט
 עין יעקב, ועד"ז הוא בעאר הכדריטים.

(2) החלה ההפסכה היה כה ש"ה, אבל בעיקר ובנייה
 הי' זה בעסיות המסכת.

ספ"א
 פ"א
 ספ"א
 1937

(3) ובענין המסכת הוראה נצחיה, דהנה כל כעמי ידו כה
 הם נצחיים (כופה ט, א), וככו"ז גם המסכת נצעה כה הוא
 נצחי, דכזה כובן כ' נוסף ע"ז טכל החורה - שג"ז-חואל כעפה
 ידו כה - היא נצחיה (חניא רפי"ו) הנה אענין המסכת יונה
 הוראה נצחית בכל זמן ובכל מקום לכאו"א כ'ישראל, - עליהם
 נאמר (כלאכי ג, כב) זכרו חורה כה עברי, וחורה צוה לנו
 ששה מורשה קהילה יעקב.

צילום כתי"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א - הגהה
 ראשונה על מאמר ד"ה באתי לגני הנ"ל

בש"ד. מוצטיק י"ב בא. יו"ד שנת ה'תשל"ו.

באחי לגני אחותי בלה ובבאי מ"ז ב"ק מ"ח אדבורה בעל האיג"ט החלוא
 במאמרו הדוע לירוד כבט חס"ד. דאיתא במדרש רבה א' ג' ל"ג א"ן א"ן אלא
 לגני לענין, לכנס סהר עיקר [היינו עיקר דירתו] בחלוא. [כעת ביה"צ] עיקר
 שניה בתחומים הקה. וז"ל הצניעם בלתי הצריע שהיו לאה"ו נחלקה השנייה
 ארץ לוקי' ד' סופתלקה לרקיע השנייה. ואח"כ עמדו טבעה צדיקים הורוהו
 את השנייה לטעה. החל מאברהם אבינו שהוריד את השנייה מרקיע ד' ל"ג עד כי
 כסה שטח השביעי. וכל השביעין הביקו'. הורידה לטעה בארץ. חתו כללות עין
 עברה העדיקים. הסך כולם צדיקים! להבטיח השנייה לטעה. כב"ס' צדיקים
 ירשו ארץ ירשנו לעד עליו. דעברה צדיקים הוא ירשנו — להספק. לעד —
 השנייה. כתיב סוכן עד ברוב וקדוש. עליו — לטעה בארץ. המסכת השנייה
 לטעה שני' כסה הייתה במעשה המסכן ג' דעניו הוא כ"ס' ירשו לי בקדש
 ושמתי בתוכם. שבו רציו ה"י המסכת השנייה ג' הנה החלת המסכן ה"י
 הקדשים¹¹, וטעמו אותם בעני ששים. וכב"ס¹² ירשו את הקדשים למסכן עני
 ששים עומדים. והענין כזה הוא [כמו שבאר במאמר ספ' ע"פ הנבואה]¹³
 והב"ד¹⁴ [השנים הוא] מלוקט שנות. הוא השנות הלעניו. כמאמר¹⁵ א"ן א"ן
 עובד עמיה אר"ם נכנס בו דיה שטות. העבודה היא להפוך י"י אלהים
 ואהאסא את השנות הלעניו לטעות דקדושה [במאמר]¹⁶ דאנו לי שנות
 למאן. חתו כה הקדשים היו בעני ששים. קע"ו עברה האדם עשים בהשנות
 הלעניו [ששים] קדשים למסכן. חתו כ"ס המס' ששים. הקדש הוא אלוהים סוף
 אלא שבצדוהו אתה. היינו שצדוהו הוא ש"מסקר העולם עומים קדש למסכן. וז"ל
 בקדשים וטעמיה בען ארץ המסכן.

מ' ומשטיק ד' במאמר ספ' הנה במקדש הנה בענין האלוהים ראונו קב'
 קב"ה לבב"ד כמו שלבא כה איתא דאנו ק"ר אהון דאתוואו

י' מאמר זה נאמר גם ביום ס"ק — עם שינוים והוספות. הבאים

- הדוע דבמדרש ואנשי רוב כחיות התורה גנוח כהו. וכן כרות טובות.
 כדאיתא במש"ק? בנוגע לאגדות שבס' עין יעקב. ודעו הוא בסאר המדרשים.
 ה' החלת המסכת היה בעת כ"ס' אבל בעיקר ובגולה היו זה בעשייה
 המסכן.
 ג' ובזמן המסכן הוראה נצחית. והנה כל בעני יד כסה הם נצחיים?
 ובסודו גם המסכן טעמה כסה הוא נצחי. דמה כוכן [שנוסף ע"ז סבל התורה —
 שכללת גם שיפור טעמה יד כסה — היא נצחית! הנה] עין המסכן עצמו
 הוראה נצחית בכל וכן ובכל מקום לכא"ר מישראל. — עליהם נאמר! זכרו תורה
 כסה עמיה. ותורה ע"ה לט' אלוה כורשה קהלת יעקב¹⁸.

- ש"ה
 11 שנים נכנסו
 12 ס"ד
 13 ש"ה י"א
 14 ש"ה י"א
 15 חתום לו' כס'
 16 חתום לו' כס'
 17 כסה ג' א'
 18 חתו חס"ד
 19 כס"ג ג' כס'
 20 כס"ג לו' ה'
 21 דא"ה א"ב"ט חתום לו' כס'
 22 חתום לו' כס'
 23 ס"ד
 24 משטיק לו' א'

צילום כתי"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א — הגהה
 שני' על מאמר ד"ה באתי לגני הנ"ל

כ"ד, נוצש"ק י פ' בא, יו"ד שבט ה'תשל"ז.

באתי לגני אחותי בלה, ומביא ע"ז כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל היאצ"ט וההילולא במאמרו הידוע ליו"ד שבט חש"י, דאיתא במדרש רבה ל' אלגן אין כתיב כאן אלא לגני לגנוני. למקום שה"ר עיקרי (היינו עיקר דירתו) בתחילה, ה'בעת בריה"ע עיקר שכינה כחחזוניהם היחה. וע"ז הענינים בלתי רצונים שהיו לאח"ז נסתלקה השכינה מארץ לרקיע עד שנסתלקה לרקיע השביעי. ואח"כ עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה למטה, החל מאברהם אבינו שהוריד את השכינה מרקיע ז' לו' עד כי משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין', הורידה למטה בארץ, והיו כללות ענין עבודת הצדיקים, ועמך כולם צדיקים', להמשיך השכינה למטה, כמ"ש' צדיקים ירדשו ארץ וישכנו לער עליה, דעבודת צדיקים היא וישכנו — להשכין, לער — השכינה, כחיי יושבן עד מרום וקדוש, עליה — למטה בארץ, והמשכת השכינה למטה שע"ז משה היחה כמעשה המשכן ב' דענינו הוא מ"ש' ועשו לי מקדש וישכנוי בחוכם, שבו וע"ז ה"י המשכת השכינה ג' והנה החלחת המשכן ה"י

(א) מאמר זה נאכר גם ביום ש"ק — עם שינויים והוספות, הבאים

בהערות.

(א) ידוע דבמדרש' לאגדה רוב סדרות התורה גנוזין בהם, וכן מדות טובות, כדאיתא באגה"ק' ב' בנוגע לאגרות שבס' עין יעקב, ועד"ז הוא בשאר המדרשים: (ב) החלחת ההמשכה היחה בעת מ"ח, אבל בעיקר ובגילוי ה"י זה בעשית המשכן.

(ג) ובענין המשכן הוראה נצחית, דהנה כל מעשי ידי משה הם נצחיים', ומשור"ז גם המשכן שעשה משה הוא נצחי, דמזה מובן ש'נוסף ע"ז שכל התורה — שכוללת גם ספור מעשה ידי משה — היא נצחית' הנה ענין המשכן עצמו ישנה הוראה נצחית ככל זמן ובכל מקום לכאו"א מישראל, — עליהם נאמר "זכרו תורת משה עבדי, וחזרה ציוה לנו מושה מורשה קהילת יעקב".

11 ישיש במקומו
12 סכ"ג
13 יו"ד סכ"ט, יא.
14 ישע"י ס, כא.
15 תהלים לו, בט.
16 תרומה כה, ת.
17 סוטה ט, א.
18 תניא רפ"ו.
19 מלאכי ג, כב.
20 ברכה לו, ד.

א

צילום כתי"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א — הגהה
שלישית על מאמר ד"ה באתי לגני הנ"ל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים
ב-770 – בית חיינו – בית משיח
להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם
מתוך הרחבה ומנוחת הנפש
לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא
בקבלת פני משיח צדקנו – כ"ק אדמו"ר שליט"א
יחד עם כל בני ישראל שליט"א בכל מושבותיהם
תיכף ומי"ד ממ"ש, נאוו!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר
יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,
חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל
ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר
בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –
"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"
ובעגלא דידן יתגלה לעין כל
ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'
ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלימה
נאו מי"ד ממ"ש ממש!